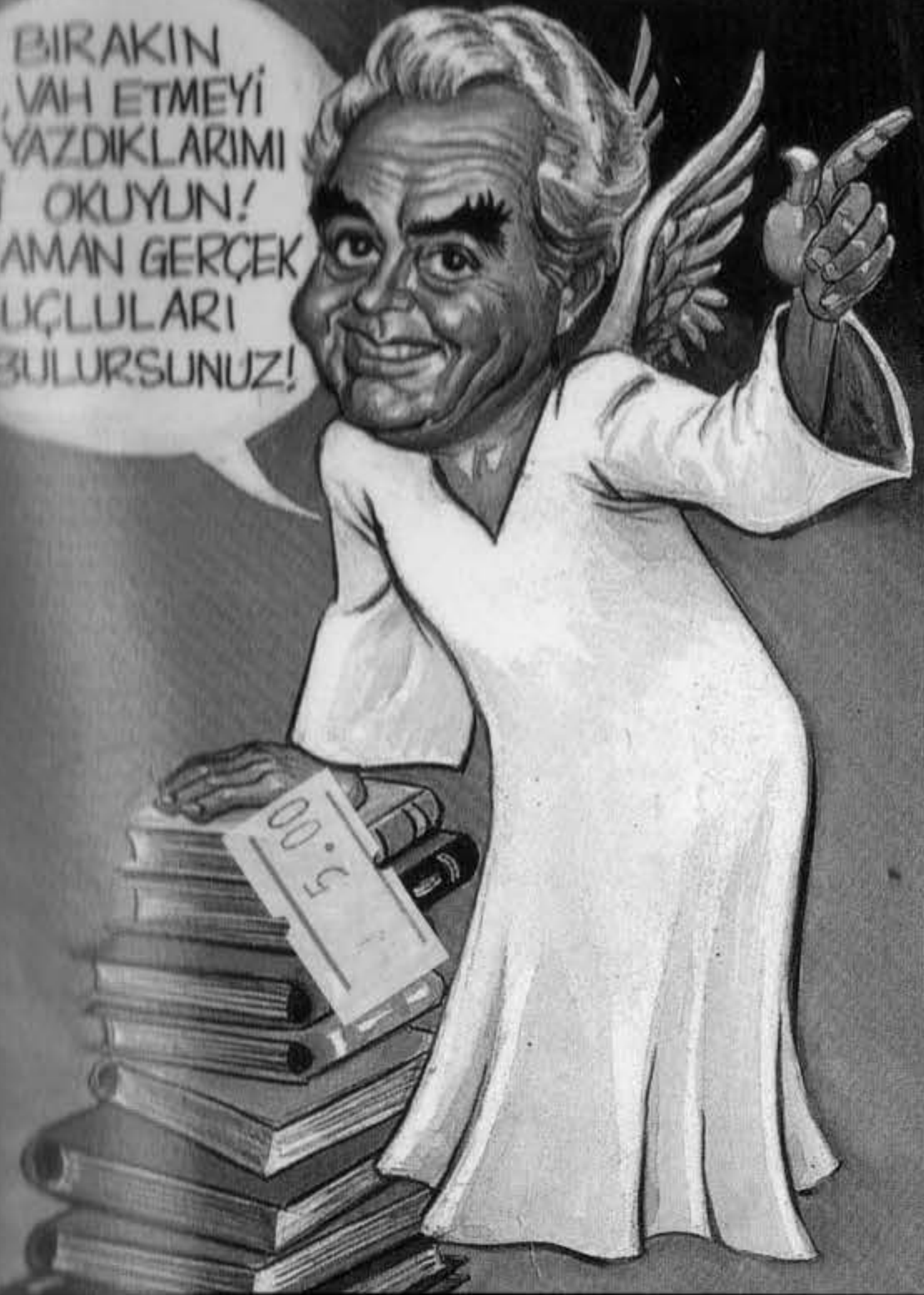

BIRAKIN
AH, VAH ETMEYİ
DE, YAZDIKLARIMI
İYİ OKUYUN!
O ZAMAN GERÇEK
SUÇLULARI
BULURSUNUZ!

LAİKLİĞE ÇAĞRI

Muammer AKSOY

1. Seri: 2

ATATÜRKÇÜ
DÜŞÜNCE
DERNEĞİ

Adres : GMK Bulvarı No: 102/7-8
Maltepe/ANKARA
Tel : 0312 232 43 44 - 232 43 52
Belgegeçer : 0312 229 60 66
e-ileti : addgenelmerkez@add.org.tr
web : www.add.org.tr

Kapaktaki resim Milliyet Gazetesi tarafından yayınlanmıştır.
Kapakta yer alması için Sn. Bedri KORAMAN'dan izin alınmıştır.
Kendisine teşekkür ediyoruz.

GMK Bulvarı, no: 102/7-8, Maltepe, Ankara
Tel: 0312 232 43 44 - 232 43 52
Belgegeçer: 0312 229 60 66
e-ileti: addgenelmerkez@add.org.tr
www.add.org.tr

ISBN: 978-975-7216-38-4

Baskı Tarihi: Ekim 2017

Baskı: Yorum Basın Yayın
www.yorummatbaa.com
Sertifika no: 13651

Prof.Dr. Muammer AKSOY

LAİKLİĞE ÇAĞRI

1989-ANKARA

SUNUŞ

Yılların hocası, bilim adamı, Atatürkçülük ve özgürlük savaşçısı Prof.Dr. Muammer AKSOY'u Türk toplumunun parlak geleceğini engellemek isteyen karanlık güçler şehit ettiler. Bilim adamı, örgüt adamı, yazar, politikacı, hukukçu ve avukat olarak çeşitli alanlarda Türk toplumuna büyük hizmetler vermiş olan Prof.Dr. Muammer AKSOY'un anısına saygı ile eğilerek onun bizlere bırakmış olduğu yazılı birikimi Türk kamuoyuna yansıtmak istiyoruz. Bugünün ve yarının kuşaklarının Prof.Dr. Muammer AKSOY'u yakından tanıyabilmesi ve onun izinden gidebilmesi ancak bu yayınlar aracılığı ile olacaktır.

Rahmetli hocamız son günlerde ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DERNEĞİ'ni kurmuş ve ülkemizdeki karanlık gelişmelere karşın yeniden bir Atatürkçülük savaşımı başlatmıştı. Bizler onun kurduğu bu derneği yaşatacağız ve Türk toplumunda örgütleyeceğiz. Derneğimize kısa zamanda artan ilgi ve destek de bu durumu açıkça göstermektedir. Batı dünyası Türkiye'yi kendisine bağımlı kılabilmek için Atatürkçülüğün bittiğini açıkça ilan ederken, Türk toplumunun yeniden bir Atatürkçü savaşıma gireceği açıktır.

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DİZİSİ adı altında başlattığımız bu yayın dizisinin ilk kitapları; kurucu başkanımız Prof. Dr. Muammer Aksoy'un yapıtları olacaktır. İlk kitabımız rahmetli hocamızın son çalışmalarından oluşmakta ve onun deyimi ile "LAİKLİĞE ÇAĞRI" adını taşımaktadır, ölümünden kısa süre önce derneğimiz adına hazırladığı "Laikliğe Çağrı" kitabın ilk bölümünü oluşturmakta, İkinci bölümde ise gene sayın Aksoy'un el yazısından çıkan Türban Davası dilekçesini ve üçüncü bölümde ise öldürüldüğü gün Emin Çölaşan ile yapmış olduğu söyleşinin tam metnini bulacaksınız. Rahmetli hocamız

her üç çalışmada da Türk toplumunu laikliğe çağırmaktadır. Atatürkçü Düşünce Derneği olarak başlattığımız çalışmalarımızda Prof.Dr. Muammer Aksoy'u kendimize rehber alarak Türk toplumunu saygı ile selamlıyoruz.

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DERNEĞİ

1917-1990

Prof.Dr. MUAMMER AKSOY

I. BÖLÜM LAİKLİĞE ÇAĞRI

Hukuk ve Devlet düzeninin (Osmanlı imparatorluğu'nun çöküş nedenini oluşturan dinsel kurallara, yani nakillere değil) akıla ve çağdaş bilime dayanmasını sağlayan lâiklik ilkesi, "yüzyıllar boyu şariat kurallarının egemen olduğu bir imparatorluğun mirasçısı yeni Türkiye Cumhuriyeti'nde, Batıda taşıdığından çok daha kapsamlı bir anlama ve işleve sahiptir: "Atatürk'ün ve Türk Anayasalarının benimsediği lâiklik ilkesi", bir yönü ile, kişilerin vicdan ve ibadet özgürlüklerini güvence altına alırken, öteki yönü ile de, Türkiye Cumhuriyeti bakımından özel bir anlam ve olağanüstü bir önem taşıyan, "Toplum düzeninin akıla, bilime ve halkın istencesine (iradesine) dayanması" kuralına güvence kazandırmıştır. Lâiklik ilkesinin bize Özgü bu ikinci yönü, "iman ve ibadet ile hiç bir ilgisi bulunmayan ve yalnızca toplum yaşamının düzenlenmesine ilişkin dinsel kaynaklı kurallar"ın hukuksal, siyasal, ekonomik, eğitimsel ve sosyal sorunların çözümünde, artık asla egemen olamamalarını, hatta hiçbir suretle etkinlik gösterememelerini öngörülmektedir. Geçmişten gelen olumsuz birikim ve İslâm dininin hayatın her alanına el atan niteliği nedeniyle de, lâiklik ilkesinin bu ikinci yarısı, yeni Türk Devleti bakımından vazgeçilmez ve yaşamsal bir değer taşımaktadır. Zira 14 yüzyıl önceki koşullar için öngörülmüş hukuk kurallarının, yüzyıllar sonrasının bambaşka koşullarında dahi uygulanmalarının zamanın gereksinmelerine ters düşerek toplum için giderilemeyecek bir köstek ve cendere oluşturmaktan ötürü, toplum yaşamını geriliğe ve devleti çökmeye mahkûm edeceği kuşkusuzdur. Bu gerçeği, herkesten çok daha iyi gören,

dâhi devlet adamı ATATÜRK, Türkiye Cumhuriyeti'nin benimsediği lâikliğin en önemli bir ayırıcı niteliğinin, "din kurallarının hiçbir biçimde ve hiçbir koşul altında devlet düzenine müdahale edememesi" olduğunu vurgulamak gereğini duymuştur.

Türkiye Cumhuriyeti'nin niteliklerini belirleyen 1961 ve 1982 Anayasaları (X), 2. maddelerinde ve başkangıç kısımlarında, sadece lâiklik ilkesini değil, "Atatürk'ün tüm ilke ve devrimlerini ve çağdaşlığını" da, Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli olarak ilân etmişlerdir. Bir devlet kuruluşu olan üniversitelerimizde, bugün bazı kızlarımızın, "saçları görülen kadınların iffetlerinin olamayacağı ve dinsiz kişiler sayılmaları" gerektiği yolundaki çağ dışı bir görüşü savunarak, derslerde ve laboratuvarlarda dahi saçlarının tek telinin görünmemesi için büyük bir mücadele verme yoluna sapmalarının (dahası, bu duruma düşmemek iddiası ile okumayı bile terk etme durumunda kalacaklarını ilân etmelerinin), bu genç kızlarımızın kendi kafalarında ulaştıkları bir sonuç olduğuna ve bu mücadelenin kendi özgür istençlerine dayandığına, Atatürkçü Düşünce Demeği olarak asla inanmıyoruz. Çağımızın akıla ve bilime dayanan lâik devletinde 1400 yıl önceki din devletinin gerekli gördüğü toplum yaşamına ilişkin kuralları uygulamanın söz konusu olamayacağını, bunların inanç ve ibadet ile ilgilerinin bulunmadığını ve ancak o zamanın devlet ve toplum yaşamı için öngörülmüş (geçerliliklerini zamanla sınırlı) kurallar olduğunu, 20nci yüzyılın sonuna yaklaştığımız bir dönemde, lise öğrenimi ve eğitimi görmüş insanların düşünememeleri (ve bu gerçek kendilerine ayrıntılarıyla anlatıldığı halde kavrayamamaları) olanaksızdır. Kaldiki, bizzat dinsel kaynakların bile açıkça gösterdiği üzere, İslâmiyetin kabul edildiği dönemde dahi, kadınların

bugünkü ölçütlerle bağdaşmayan aşırı örtünmelerinin öngörmenin nedeni, o günkü koşullar içinde kadınların sokakta rahatsız edilmelerini önleme amacını gütmekte idi. "O zamanın koşullarına göre alınan önlemlerin, bugün dahi aynen uygulanmalarının zorunlu olduğu" yolunda akılla bağ-daşmaz bir görüş benimsenecek olursa, iffetlerinin ve inançlarının korunmuş sayılması için kadınların ev dışında "başörtüsü (ya da türban) ile de yetinmeyip, ÇARŞAF (cılba) giymeleri", hatta üniversitelerde erkek hocaların

derslerine girmemeleri gerekecektir. Şu halde, yalnızca bu gerçek bile, kesinkes kanıtlanmaktadır ki, ev dışında başörtüsü (ya da türban) taşımak, 1400 yıl önce bile, dinsel kuralların emrettiği bir önlem değildi. Bundan ötürü de, bugün üniversitelerde başörtüsü ya da türban taşıma kavgası, örtünme konusunda din kurallarını körü körüne uygulamanın ortaya çıkardığı bir eylem değil; tamamen başka amaçlara yönelik bahane niteliğinde bir girişimdir.

Kısacası, kızlarımızı bir araç gibi kullanan perde arkasındaki çevrelerin amacı, şeriatın inanca ya da ibadete ilişkin kurallarının yerine getirilmesini sağlamak değil, "şeriatın inanç ve ibadet ile hiç bir ilgisi bulunmayan, 1400 yıl önce devlet ve toplum düzenine ilişkin olarak öngörülmüş kurallarının dahî, Türkiye Cumhuriyeti'nin yaşamında, uyulması zorunlu kurallar olduğunu, devlete ve tüm vatandaşlara kabul ettirmek" gibi, bir siyasal kavgayı başlatmaktır. Evet, bir kez daha vurgulamak isteriz ki, onların amacı, "devlet ve hukuk düzeninin her alanındaki tüm çözümlerin, inanç ve ibadet alanı dışında kalan ve sadece devlet ve toplum düzenine ilişkin şeriat kurallarınada uygun olup olmadıklarını, hem bütün devlet organlarının ve kamu görevlilerinin, hem de tüm vatandaşların, daima göz önünde bulundurmak zorunluğunda oldukları"

yolundaki çağdışı (ve din tüccarlarını devletın âdeta vasısı haline getirecek bir görüşün, adım adım benimsetilmesine öncülük etmektedir

Bu kavgada bir araç olarak kullanılan masum kızlarımızın ve hatta onları baskı ile bu yola zorlayan genç ve yaşlı erkek vatandaşlarımızın arkalarındaki maskeli asıl faillerin ise, yabancı emellere hizmet eden din istismarcıları ve petrol kokan bazı yabancı finans kaynakları olduğundan da hiç kuşumuz yoktur. (Dini siyasete alet etmeyi asla düşünmeyen, bağınazlıktan olduğu gibi artniyetlerden de uzak gerçek yurttaşlarla, aydın din adamlarımızın da, bu görüşlerimizi paylaştıkları içtenlikle inanıyoruz)

İşte bunun içindir ki, Türkiye Cumhuriyeti'nin "lâik hukuk" ve "lâik eğitim" temeline dayanmadıkça çağdışı kalmaya ve sonunda bağımsızlığını, hatta varlığını yitirmeye mahkûm olacağını ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DERNEĞİ, "şeriatın, bundan 14 yüzyıl önceki koşullara göre konulmuş devlet yaşamına ilişkin kurallarını, bugün Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının ve yasalarının üstünde sayan bir görüşe karşı mücadele etme"nin, aslında toplumumuz için bir ÖLÜM KALIM SORUNU olduğu kanısındadır. Bu nedenle, ŞERİAT DEVLETİ DOĞRULTUSUNDA mücadele edenlerin BİR ÖNCÜ SAVAŞI olarak başlattıkları "BAŞÖRTÜSÜ SAVAŞINI", gerçek boyutu içinde değerlendirmek zorunluluğuna dikkati çekmek bizim için kaçınılmaz bir ödevdir.

YÖK'ün tutumunun değerlendirilmesine gelince: Üniversiteler üstü bu kuruluşun, insanı hayret ve dehşet içinde bırakan birçok zikzaktan sonra bu kez de Anayasanın başlangıç kısmında.2.ve24.maddelerinin sözüne ve ruhuna, anayasa mahkemesinin ve Danıştay'ın kararlarına aykırı olarak, tipik bir dolanlı işlem (hile-i Şer'iyye) niteliğindeki son kararı ile, üniversitelerde uygar kıyafet zorunluluğunu

öngören yönetmelik hükmünü kaldırması, "Anayasanın 11. ve 138. maddeleri hükümlerini hiçe sayması"nın yanında, -bu konudaki düzenlemeyi üniversitelere bırakmak suretiyle de sorumluluktan kaçarak- "kendisinin LÜZÜMSUZ BİR KURULUŞ OLDUĞUNU İKRAR" anlamına da gelmektedir. Ayrıca bu karar, binlerce öğrencinin özgürlüklerinin tehdit edilmesi bakımından da, büyük bir tehlikeyi ve sakıncayı beraberinde getirmektedir. Gerçekten, bazı öğ-rencilerin inanç, hatta illet koruma gerekçesiyle üniversite içinde bile başörtüsü (türban) taşımalarına izin verilmesi, "başörtüsü (türbansız) kızlarımız üzerinde CİDDİ BİR BASKININ EGEMEN OLMASI SONUCUNU" doğuracaktır.

Bundan başka vurgulamak isteriz ki, üniversitelerde başörtüsü (türban) yasağının kaldırılmasının hoşgörü ile karşılanması, Barolarda, kamu hizmeti görülen yerlerde, hatta liselerde, önce türban, sonra çarşaf, takke ve fes taşıma ve başkaca Atatürk devrimlerini yoketmeyi hedef alan ÇEŞİTLİ ÇABALARI arka arkaya davet edecektir. Esasen bu doğrultudaki eylemlerin kapıda bekledikleri, bazı basındaki haberlerden de kolayca anlaşılmaktadır. Örneğin AYASOFYA MÜZESİNİN CAMİ HALİNE GETİRİLMESİNE YÖNELİK ÇABALARIN üzerine eğilinince görülür ki, bunun amacı, "namaz kılacak yer bulmak" değildir. Bugün 70.000 camiye sahip olan Türk toplumunun, artık hâlâ Bizansın yaptırdığı bir kiliseyi camiye dönüştürme zorunluluğu ile karşı karşıya bulunduğunu, aklı başında hiç bir kişi iddia edemez (XX). Bu eylem, yalnızca "ATATÜRK'ün kabul ettirdiği ve Türk halkının, dünyanın gözünde lâik olduğu yere yükselmesinde katkısı bulunan Uygarca ve tarihsel bir jest ve dolayısıyla lâiklik ilkesine tokat atmak" gibi olumsuz bir amaç gütmektedir. Bazı ilkel kafaların ve karanlık ruhların, sırf "laiklik ilkesine ve ATATÜRK'e karşı çıkmanın

yaratacağı olumsuz ve çağdışı bir zevki” yaşayabilmeleri, ya da “bazı siyaset bezirganlarının oy sağlayabilmeleri” için. “Türk’ün, 50 yıldan fazla bir zamandır bütün dünyaca övgü ile karşılanan bir kararını” ortadan kaldırmak istemeleri, bu çevrelerin kendi küçük çıkarları için, Türk devletine, Türk halkına ve Türk insanına ciddi zararlar vermeyi pervasızca ve insafsızca göze alabildiğini ve daha da alabileceğini açıkça göstermektedir.

Yeri gelmişken vurgulamak isteriz ki, üniversitelerde başörtüsü (türban) taşınmasını, Ayasofya’nın camiye dönüştürülmesini savunanların ve -ilk bakışta- masum isteklermiş gibi görünen daha bir çok gerici hareketin öncülüğünü yapanların önemli bir bölümü, aslında sözüm ona bir görüş açıklaması ile yetinmemektedirler. Bunlar, kitleleri “lâiklik ve Atatürk ilkelerini savunanlara karşı saldırıya kışkırtma amacı gütmekte ve bunu uygulamaktadırlar”: Üniversitede çağdaş görünümü ve Ayasofya’nın müze olarak korunmasını ileri sürenleri açıkça kâfirlikle suçlamaktadırlar; hatta onları, irtidat etmiş (Müslümanlıktan dönmüş) kişiler gibi göstererek, öldürülmelerinin mûbah (câiz, vacip) olduğunu, bağınaz çevrelere telkin etmektedirler.

1923 den, hatta 1908 den sonraki tüm ilerici adımların kaldırılmasını hedef alan bu militanlar, 31 Mart ve Kubilây olaylarının özlemi içinde, yeni Derviş Vahdeti’lerin ve yeni Derviş Mehmet’lerin, hatta Şeyh Sait’lerin yaratılması sevdasındadırlar (XXX), Esasen “inançlara dayanan değişmez ve karşıt teze (karşı iddiaya) izin vermez dinsel kuralların topluma egemen Olmasını isteyenlerin, bu tutkularını dile GETİRMELERİ ve başka kişileri de bu doğrultuda İNANCA ULAŞTIRIP O YOLDA DAVRANMAYA DAVET ETMELERİ”, hele bunu örgütlü olarak yapmaları,

asla ve asla “İnsan beyninin ürünü saydığımız akıla, mantığa ve dünyasal gerekçelere (insanın gereksinimlerine) dayanan DÜŞÜNCELERİN AÇIKLANMASI” ile aynı nitelikte davranışlar değildir. Hele başkalarının da benimsemesi amacıyla açıklanan inançlar.”aynı doğrultuda inanç sahibi olmayanların ve bu inanca göre hareket etmeyenlerin cezalandırılmasını ve saldırılara uğramasını bile doğru buluyor, hatta bu saldırılan din uğruna cihat (ve bu cihat’a katılacak kişilerin cennete bile gitmesini sağlayacak kutsal davranışlar) sayıyorsa, bu nitelikte inanç açıklamalarına ve onların propagandasına izin vermek, sadece başkalarının inanç özgürlüğünü fiilen reddetmek değil, aynı zamanda başkalarının kişi ve can güvenliğini dahi tanımamak anlamına gelir. Böyle bir durumu özgürlük adına istemek ise, “kişilerin özgürlüğünün, başkalarının özgürlüğü ile sınırlı olduğu”nu unutmak, âdeta özgürlüğü (inanç, düşünce ve davranış özgürlüklerini ve tüm dokunulmazlıkları) yalnızca saldırganlara tanımak demektir.

“Herkes istediği inanç ve görüşü dile getirsin ve yaysın da, isterse Türkiye ve Türk halkı bir süre sonra (manevi ölümün bu kendisi olan) korkunç bir karanlığın ve geriliğin eşiğine kadar gelmiş olsun!” anlamına gelen bir felsefeyi ve “sözde özgürlük anlayışı”nı hele, laiklik ilkesine içten ve dıştan” genel saldırı”ya geçildiği böylesine kritik ve tarihsel bir dönemde, kavrayabilmemiz ve benimseyebilmemize asla olanak yoktur. Çünkü toplum yaşamının amacı, “insanın özgürlüğünü, refahını ve mutluluğunu sağlamaktır. Demokrasi dahi, insan için vardır; ve amaç “toplum içinde insanın insan onuruna yaraşır koşullarda yaşamasını sağlayan ortamı fiilen gerçekleştirmek”tir. Bu olanakların ortadan kalkmasına neden olacak sindirici, baskılar yaratıcı ve sonunda tüm özgürlüklerin ortadan kalkmasına

neden olacak inanç ve istek açıklamaları, kısa süre sonra insan beyninin ürünü olan görüşlerin, İlâhi iradeye dayanan inançlara aykırı olduğu gerekçesiyle, kafalarda hapsedilmesine (hatta o görüşleri taşıyanların kafalarının koparılmasına)" neden olacaksa -ki olacaktır- böyle tersine çevrilmiş bir özgürlük anlayışı, özgürlük adına özgürlüğü katletmek" ya da "özgürlük adına özgürlüğün intiharını savunmak" olarak nitelendirilebilir.

"İnançların yalnız vicdanlarda egemen olmasını yeterli bulmayarak (Türk toplumunda) devlet yaşamına da egemen olmasını "isteyenler", ya da böyle bir isteği sadece "masum! bir görüş ayrılığı" olarak kabul edenler, hele bu doğrultudaki inanç açıklamalarını örgütlü olarak yaygınlaştırmanın ve böylece aynı inançları taşımayan kişiler üzerindeki manevi baskıların önemsiz ve olağan bir olgu (ve hoşgörünün doğal gereği) sayanlar, Türk toplumunu yakın ve somut bir tehlikeye sürükleyen çok önemli bir kavram kargaşasına neden olmaktadır. Evet, bir yandan hâlâ ortaçağı yaşayan kafalar, öte yandan bu hevesten yararlanarak oy toplamak için göz yuman, ya da onu destekleyen siyaset bezirganları ve nihayet bu gidişten kendi çıkarları için yararlanmak isteyen Siyasal ve ekonomik dış çevrelerin çabaları, Türk toplumunun üstüne boğucu zehirli bir hava gibi son yıllarda çökmüş bulunmaktadır. Ne yazık ki, şimdi bir de iyi niyetli kimi aydınların, "özgürlük ve demokrasi adına", "özgürlüğün ve demokrasinin zerresini bırakmayacak bir akımın (yani şeriatçılığın) Türk toplumunun kaderini avuçlarının içine alma doğrultusundaki tırmanışını küçümsemeleri buna eklendiği içindir ki, Türkiye Cumhuriyeti, tarihinde bugüne kadar görülmemiş ölçüde ciddi bir yok olma tehlikesiyle karşı karşıya gelmiştir. Bunu görememenin korkunç bir yanılğı (hatta gaflet) olduğunu - kimi çok değerli dostları

kırma pahasına olsa bile- dile getirmek, ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DERNEĞİ için kutsal diye nitelendirebileceğimiz bir görevi oluşturmaktadır.

Evet, vurgulamak isteriz ki, ilerici ve özgürlükçü kimi aydınlar, "şeriatçı akımların örgütlenmesine izin vermenin Türk devletinin ve toplumunun bugünü ve yarını bakımından taşıdığı yaşamsal tehlike" üzerinde hiç durmaksızın, kavramlar üzerinde soyut bir kafa sporu yaparcasına "akla gelebilecek bütün çözümleri bir kez deneme"nin, hür düşüncesinin bir sonucu olduğunu sanmaktadırlar. Oysa, kavramlarla böylesine kafa sporu yapmak, yüzyıllar boyu süren kavgalar sonunda elde edilmiş yaşamsal önemdeki değerlerin (lâiklik İLKESİNİN) tehlikeye düşmesine neden olacak sorumsuzca girişimleri, haklı ya da mazur gösteremez. Türk toplumunda lâiklik ilkesi, yüzyıllar süren acılar ve büyük felaketler sonucunda, ATATÜRK'ün dahiyane girişimi ve o zamanki -Halifenin ve Sultanın ne olduğunu ortaya koyan- tarihi koşulların da yardımı ile gerçekleş-tirebilmiştir. Bu ilkenin bir kez yitirilmesi, giderilemez bir sosyal felaket niteliğini taşıyacaktır. Ve şu gerçeği artık herkesin görmesi gerekir ki, irticanın kitle halinde harekete geçmesi (lâiklik ilkesinin yok edilmesi) olasılığı. Cumhuriyet tarihinin hiç bir döneminde bu kadar YAKIN, YAYGIN, SOMUT bir tehlike halinde kendisini göstermemiştir. Önümüzdeki 10 yıllık dönemde, Türkiye için irticadan daha büyük, hatta ona yakın hiç bir tehlike söz konusu değildir. Yıllarca süren İran Irak savaşını ve İran'da hâlâ yaşanan dehşet verici uygulamaları görmüş olmalarına ve İran'daki şeriat düzeni savunucularının ülkemizdeki lâiklik düşmanı hareketleri nasıl kışkırttıklarına tanık olmalarına karşın, kimi çevrelerin, hâlâ "irtica ile geçici dönemler için ittifak yapılabileceği ne inanabilmeleri, akla durgunluk verecek aşırı bir iyimserliktir.

Bu nedenle, ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DERNEĞİ, kamuoyunun dikkatini Türkiye'nin ufkundaki karabulutlar üzerine durmadan ve tekrar, tekrar çekmeyi, kaçınılmaz bir görev saymaktadır.

Açıklamalarımızın sonunda, şu gerçekleri bir kez daha anımsatmak isteriz: Atatürk. İslâmdaki dinsel kuralların "İNANÇ VE İBADETLE İLGİLİ OLMAYANLARI'nın, toplumu yüzyıllarca geride kalan koşullara çivileyerek, çağ dışılığı mahkum etmesini önlemek, böylece hem dinin itibarını ve hem de toplumun bugününü ve yarınını kurtarmak için, din kuralları arasında "toplumsal ve düşünsel bir mucize" diye nitelendirilebilecek bir tarihsel AYIRIMI gerçekleştirmiş, başka bir deyişle dünya ve ahiret arasındaki dengeyi sağlamıştır: Bir yandan "İNANÇ VE İBADET KONUSUNDAKİ DİN KURALLARI'nın, dokunulmaz ve ebedi düzeyde olduğunu kabul ederek onlara vicdanlarda saygın yerini sunarken (Tanrı ile İnsan arasına hiç bir gücün giremeyeceğini vurgularken), öte yandan da "DEVLETİN VE TOPLUMUN DÜZENLENMESİNİ AMAÇLAYAN (geçerliliği zamanla sınırlı) KU- RALLAR"ın bu nitelikte sayılamayacaklarını ve geçmişteki yerlerini bir daha asla alamayacaklarını kesinkes ilan etmek suretiyle, "tüm müslüman devletlere, çağdışılıktan kurtulmanın yolunu" açmıştır.

Bu nedenle. "Atatürk lâikliği"nin din düşmanı olduğunu iddia edenler aslında "dini koruma maskesi" altında, "uygarlık ve çağdaşlık düşmanı olan kişilerdir; "toplumu, ilkel koşullar içinde kalmaya, bağımsızlığını yitirerek yabancı güçlerin sömürgesi olmaya mahkûm etmek isteyen ve geniş halk kitlelerinin değil, sadece ve sadece kendilerinin çıkarlarını düşünen (ve halkı sömürenlerle ortak olmak isteyen) fırsatçılardır. Atatürkçülüğün din düşmanı olduğunu söyleyenler. her alanda kendileri gibi düşünmeyen ve farklı

inançlara sahip olan kişileri ezmeyi, din uğruna cihat sayan, vicdan özgürlüğü düşmanlarıdır.

Atatürk ve Atatürkçüler, dinin değil din bezirganlarının, vicdan özgürlüğünün değil başkalarının vicdan özgürlüğünü tanımayan, vicdan ve inancı tekellerine almak isteyen saldırganların karşısındadır.

Atatürk lâikliği, yalnız uygarlığın, demokrasinin ve özgürlüğün değil, aynı zamanda iç barışın (mezhepler ve inançlar arasındaki barışın) ve ulusal birliğin de yolu ve güvencesidir; inanç ve ibadet alanı dışında kalan şeriat kurallarının dahi toplum yaşamında egemen olmasını isteyen dinsel devlet doğrultusundaki çabalar ise, aynı zamanda kardeş kavgasının ve bölücülüğün tohumudur.

20. yüzyılın sonunda Türk toplumunun sorunu, "Üniversiteye giden kızlarının, saçlarının bir telini dahi görünmemesini sağlamanın, "onbinlerce camiye müzeleştirilmiş bir kiliseyi de ekleme"nin , ya da "öğrencilere ve memurlara zorla din dersleri verme"nin kavgasını yürütmek olamaz;; toplumumuzu hâlâ bu gibi çağdışı sorunlarla uğraşır görmek, son derece üzücüdür. Uygar dünyaya kıyasla ne yazık ki, çok geride kalmış olan toplumumuzun bugünkü davaları, "her vatandaşın, akıla dayanan görüşlerinin hiç bir baskı ile karşılaşmaksızın serbestçe açıklanmasına izin veren ortamın fiilen yaratılmasıdır, her vatandaşın, kendi inancına göre hiçbir baskıya uğramaksızın yaşayabilmesidir; "her vatandaşa, öğrenim ve eğitim görme ve meslek sahibi olma olanağının, insan onuruna yaraşan yaşama koşullarının ve adil bir gelirin sağlanmasıdır; "tüm vatandaşların, sağlıklı konuta, doktora, ilaca ve hastane bakım olanağına kavuşabilmesi"dir; "çalışanların ve çalışamayacak durumda olanların, işsizlik sigortasını da kapsamak üzere tüm sosyal güvenlik

kurumlarında yararlanmasını sağlamak'tır; "bugünkü ve yarınki kuşakların, her gün biraz daha kötüleşen çevrenin ve doğanın tahrip edilmesi afetinden kurtarılması"dır; "vatandaşın. hukukun üstünlüğü ilkesinin benimsendiği bir düzende, hukuk devletinin tüm güvencelerinden yararlanarak erince (huzura) kavuşmasıdır; ve nihayet bütün bunların garantisi olan "yönetime katılmanın (seçme ve seçilme hakkının) tam olarak tanınmasının yanında, vatandaşın sosyal ve ekonomik alanda da etkinliğini sürekli..... bilmesi için, meslek kuruluşlarının geliştirilmesi ve etkili hale getirilmesidir.

"Bu doğrultudaki tüm olumlu adımların atılabilmesi ise, ancak ve ancak" akıla, bilime ve halkın istenmesine (ifadesine) dayanan bir toplum düzeninin egemen olmasına bağlıdır. Çünkü büyük çoğunluğu MÜSLÜMAN olan bir ülkede, lâiklik ilkesi yok edildiği, hatta sadece önemli ölçüde zedelendiği zaman, ne halk egemenliği ve demokrasi, ne de insan hakları ve hukuk devleti ayakta kalabilir. Çünkü, tüm toplumsal sorunların, yüzyıllar önce İLÂHİ İRADE ile çözümlendiği kabul edileceği cihetle: artık insanın, dünya yaşamına ilişkin yeni yeni durumlar karşısında uygulanması gereken kuralları, akıla ve bilime dayanarak bulması söz konusu olamaz, öteki uluslar, hergün değişen dünyada yeni yeni çözümler arayıp bulur ve bunları uygularken, biz uzay sorunlarının çözümünde bile ancak ve ancak içtihat kapısının kapanmasından önceki (yani bin yıl) sözlerde ne gibi ipuçları bulunduğunu arayıp bulmaya ve onlar sayesinde çağı yakalama çabası içinde kalmaya mahkûm edilmiş oluruz. Bu nedenle, Türk toplumunu yukarıda değindiğimiz "çağdaş amaçlardan saptırmak ve köhne bir düzenin içersine yuvarlamak isteyen güçlerin karşısına çıkan ilk ve aşılmaz engel" lâiklik ilkesi olduğu içindir ki,

'Türk toplumunun çağdaş olarak kalmasını ve o doğrultuda yeni adımlar atmasını isteyen tüm vatandaşların birinci görevi, 1924'den beri Anayasaların özünü oluşturan"akılcı, çağdaş ve halk istencine dayanan bir düzeni koruyabilmek" için "böyle bir düzeni toptan yok edecek olan şeriat düzeni savaşçılarına karşı, lâiklik ilkesini korumak amacıyla, lâik devlet ilkesine bekçilik yapmak"tır. uygarlıktan yana olanlar da gerilikten yana olanlar kadar yürekli ve özverili olmadıkça, Türkiye'nin aydın ufuklara doğru gidişi sürdürülemez, hatta Ortaçağ karanlığına gömülmesi önlenemez. İşte bu düşünce ve duygularla. Vatandaşları özgürlüğe, gönence (refaha), sosyal hukuk devletinin huzur sağlayan güvencelerine kavuşmuş ulusal istence (milli iradeye dayanan. çağdaş ve uygar bir devletten yana tüm yurttaşlarımızı tüm partileri ve tüm kuruluşları Türk Halkının (bugünkü ve gelecekteki kuşakların) tartışma yaşamsal yararlarını korumak amacıyla lâiklik ilkesinine sımsıkı bağlı kalmaya, "dini siyasetin emrine yada"siyaseti dinin emrine" alma eğilim ve tutkusundan sıyrılmaya ve nihayet demokrasinin ve halk egemenliğinin vazgeçilmez garantisi olan "lâiklik ilkesinin uyanık bekçiliğini yapmaya çağırıyoruz!

Ceza Kanunun 163. maddesine ilişkin not:

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DERNEĞİ'nin 2. broşürü olarak 164. madde konusunda yayınlayacağımız açıklamanın, şimdilik yalnızca sonucu"nu olsun, yukarıdaki çağırının altında kamuoyuna duyurmayı, bu konuda sürdürülen yasama girişimine katkı bakımından ve "çok gecikmiş olmamak" amacıyla gerekli bulmaktayız: Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş ve uygar bir devlet olarak kalabilmesinin, hatta bağımsızlığını ve varlığını koruyabilmesinin temelini ve güvencesini oluşturan laiklik ilkesinin yok olmasını, bir başka deyişle "toplumumuzun ve devletimizin, 1400 yıl önceki koşullara göre öngörülmüş kurallar

çerçevesi ve cenderesi içinde yöneltilerek çağdışılığa mahkum edilmesi sonucuna ulaştırıcak şeriat düzeninin gelmesini" gerçekleştirilecek ÖRGÜTLÜ çabalara asla izin verilmez.

Tüm özgürlüklerin önkoşulunu oluşturan "insanı ve insan onurunu korumayı, toplum yaşamının amacı olarak benimseyen çağdaş devlet düzeninin çıkış noktası"nı her düzenlemeyi ilâhi iradeye dayandırması nedeniyle tanımayan şeriat düzeninin Türk toplumunda egemen olması, akıla, bilime ve ulusal istence dayalı bir hukuk düzeninin ve sonunda tüm özgürlüklerin de ortadan kalkması demektir. Kısaca yukarıdaki niteliklere sahip şeriat düzeninin, yüzyıllar sonra yeniden Türk toplumunda egemen olmasına izin vermek, milli egemenlik ve Cumhuriyet ilkesi başta olmak üzere hukuka da akıla da ters düşer. Bu nedenle 163. madde hükmüne zıt biçimde şeriat düzeninin gelmesini örgütlü olarak sağlamaya yönelik çabalar yasal saymak, Türkiye Cumhuriyeti-tinin ortadan kaldırılmasına da izin vermek anlamına gelir. İşte 163. maddenin amacı, toplumumuzdaki koşullarda Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal egemenliğin, tüm özgürlüklerin, sosyal hukuk devletinin akla ve bilime dayanan çağdaş ve uygar bir devlet olmanın ilk koşulunu ve güvencesini oluşturan LÂİKLİK İLKESİNİ korumak; bunlara son verecek olan dinsel (teokratik) devletin gelmesini önlemektir. Bugün bu maddeye karşın toplumumuzda içte -iktidar başta olmak üzere- çeşitli siyasal, ekonomik ve sosyal bazı çevrelerce ve dışsal çeşitli siyasal ve ekonomik güçlerce desteklenen gerici hareketlerin, toplumumuzu tırmanan bir tempo ile Ortaçağ karanlığına doğru sürükleyerek lâiklik ilkesini baltaladığı (yani bu maddelerin lâikliğı korumaya yetmediği) yolundaki gerçek, son güvence olan ve bir ölçüde olsun gericilik çağını önleyen bu yasal güvencenin gereksizliğini değil, tam tersine onun ne denli gerekli olduğunu gösterir. Çünkü o

yasal güvencenin birçok kişinin lâikliğı karşı saldırılarda bulunmasını önlemesine karşın bu düzeye ulaşmış olan lâiklik düşmanı girişimlerin sayısı ve yoğunluğu o yasal engel kalkarsa -kuşkusuz- daha da artacaktır.

Demek oluyor ki, son zamanlardaki lâiklik düşmanı (anti-lâik) akımların artışına işaret edenlerin, "163. madde gereksizmiş" yargısına değil, "demek ki, 163. madde ne denli gerekli imiş!" yargısına varmaları gerekir. (Parantez içinde belirtmek isteriz ki, "akıla dayanan düşüncelerin açıklanması"na ilişkin özgürlük ile, "akılın ürünü olan tüm düşünceleri reddeden ve ancak ilâhi iradeye dayanan inançların egemen olmasını savunan tezlerin kitlelere benimsetilmesini amaçlayan davranışların serbest olması, birbirinden ayrı kavramları oluşturur). özetle 163. maddenin kaldırılmasına kesinkes karşıyız, ancak bu maddenin amacına uygun bir biçimde DAHA İYİ DÜZENLENMESİ ve böylece, maddenin öngördüğü yasağın içerisine, yasa koyucunun bile girmesini asla istemediği ve istemeyeceği "kimi inanç ve ibadete ilişkin eylemlerin dahi girmesine yol açabilecek mahkeme kararlarının önlenmesi, doğru bir adımı oluşturacaktır. Ve 163. maddenin bugüne kadarki metnine dayanan kimi mahkeme kararlarının neden olduğu huzursuzlukların, toplumsal barış adına bir genel af ile - bir defa için- ortadan kaldırılması da savunulabilir (kaldırılmasını önermekteyiz).

(x) Ve geniş değişikliklerden Ötürü," 1971 Anayasası" olarak da adlandırılan 1971 değişikliklerinden sonraki Anayasa metninin 2. maddesinde...

(xx) İstatistikler göstermektedir ki...

(xxx) Bazı korsan mitinglerdeki sloganlar bile, bu acı gerçeği ortaya koymaya yeterlidir...

II. BÖLÜM TÜRBAN DİLEKÇESİ

Önce Yüksek Heyetin de çok iyi malûmları olan bir gerçeği (teknik bir noktayı) vurgulayarak maruzatıma başlamak isteriz. O da, "LAİKLİK İLKESİ"nin, daima ve her yerde (her dönemde ve her toplumda) hiç değilse BİR HUKUK KURALI (Yani HUKUKSAL GÜVENCEYE DE KAVUŞMUŞ BİR İLKE) olarak aynı yoğunluk ve kapsamda kabul edilmiş bulunmadığıdır. KAMUOYUNUN YETERİNCE SOMUT GÜVENCESİNE KAVUŞMUŞ kurum ve ilkeleri, Batı Dünyasında ayrıca HUKUK DÜZENİNİN soyut güvenceleri ile de güçlendirme gereksinmesi duyulmadığından, ilke ve kuramların anayasalarda, yada yasalarda YAZILI HUKUKSAL KURALLARLA DA GARANTİYE BAĞLANMALARI konusunda bir titizlik gösterilmemektedir. Çünkü o ilke ve kurumlar, SİYASAL YAŞAMDA zaten (fiilen) güvence içindedirler; geniş HALK TOPLULUKLARının ve çeşitli YASAL BASKI GRUPLARının inanç ve kanaatleri, onları korumaya ARTIK fazlasıyla yetmektedir.

Bizde ise, durum henüz böyle değildir. Kamuoyunda ki duyarlılık ve koruma azmi bakımından, henüz varolan EKSİKLİK, ancak HUKUK KURALLARI ile KAPATILABİLMEKTEDİR: Örneğin Mahkemelerin bağımsızlığı, özerk olması gereken bir çok kuruluşun özerkliği, basın özgürlüğü ve birçok özgürlük, kamu görevlilerinin güvenceleri, Batıda, kapsamlı bir takım hukuksal düzenlemelere dayanmasa dahi, TOPLUMSAL GÜVENCEYE sahiptir. Ama bizde, bu alanlarda YETERİNCE KAPSAMLI HUKUKSAL KURALLAR anayasaya ve yasalara yerleştirilmezse; siyasal iktidarlar, bazı çevrelerin de baskılarıyla ve oy avcılığı tutkusu ile, sözünü ettiğimiz o bağımsızlıkları, o özerklikleri ve o özgürlükleri geniş ölçüde

yok etmek yoluna sapmaktadırlar ve ileride de sapabilirler. İşte aynen bunlar gibi, “uygar bir toplum olarak, AKLIN IŞIĞINDA zamana her alanda ayak uydurma sayesinde bir toplum olarak ayakta durabilmenin ve bağımsız kalabilmenin vaz geçilmez koşulu olan LAİK DÜŞÜNCEYİ EGEMEN KILMAK”, Batı da hukuksal bir takım (anayasal ve yasal) hükümlere dayandırılmasa dahi, TOPLUM YAŞAMINDA AKLIN VE BİLİM EGEMEN OLMASI artık önlenemez; bu konuda yargısal bir desteğe de ihtiyaç yoktur.

Ama –ne yazık ki- GEÇMİŞİN TORULARI hala yoğun biçimde (en azından bilinç altında) rol oynadığı ve Türk toplumunun akıl dışı kurallarla yönetilmesinde çıkarı olan DIŞ ÇEVRELERİN KİŞKİRTMALARI VE SİSTEMLİ DESTEKLEMELERİ (hele inanılmayacak kadar ezici güçteki parasal destekleri) söz konusu olduğu içindir ki, bizde ancak tam kapsamlı (ve Anayasal dolayısıyla yargısal desteğe sahip) bir laiklik ilkesidir ki “Türk Toplumunun çağdaşlığının”, “akıla ve bilime dayanan bir toplum olarak kalabilmesinin” VAZGEÇİLMEZ GARANTİSİDİR. Onsuz “çağdaş bir Türkiye’yi düşünebilmek hala olanaksızdır; ve onsuz kaldığımız zaman da “ortaçağa ve Tahran’a doğru yol alan bir Türkiye faciasını yaşamak” yine kaçınılmazdır. Bu nedenle ATATÜRK’ün mücadelesini verip devrimlerinin temeli olarak kabul ettirdiği, sonrada 136’da TBMM’ine ilan ettirdiği ve bir ölçüde Türk Toplumunda benimsettiği laikliğin Avrupanın çeşitli ülkelerinde benimsenen Laiklik kavramı ile aynı olduğunu kabul etmek tam bir yanılgıdır. Bu yanılgıya, zaman zaman, bile bile başvurulmuş ve böylece Türk Toplumunun uygar dünya düzeyine ulaşabilmesi bakımından yaşamsal önem taşıyan “ATATÜRK’ün ve dolayısıyla Türkiye Cumhuriyetinin benimsediği Laiklik İlkesi”nin yozlaştırılması doğrultusunda çabalar harcanmıştır. Oysa Batı dünyası bakımından en küçük

bir tehlike taşımayan bazı batı ülkelerinin benimsediği “çok sınırlı bir laiklik anlayışı” bizim için de kabul edilecek olsa, bu ilke Türkiye Cumhuriyeti bakımından tüm fonksiyonunu yitirme sonucu ile karşı karşıya kalırdı. Laiklik ilkesinin o düzeye indirgenmesi, çağdaş, Türkiye Cumhuriyeti, hatta gerçek anlamda bağımsız Türk Toplumunu için intihar etmenin ilk adımını oluşturur.

Gerçekten, “devlet dine, din de devlete karışmasın” formülü benimsendiği zaman, sırf bu kadar sınırlı bir laiklik ilkesi ile yetinme yüzünden Batıda, özellikle özgürlükler, demokratik kurumlar ve milli devlet kavramı bakımından uygulamada hiçbir tehlike baş göstermez. Yüzyıllar boyu şeriatı, hilâfeti ve ümmet kavramını ilke olarak benimseye gelmiş Türkiye’imizde ise, böyle kısır bir formül benimsenince daha doğrusu Türk toplumunu çağdaşlaştırmış en yaratıcı kaynak böylesine ku-rutulunca onun somut sonuçları korkunç olacaktır: İslamiyetin dünya işlerini de kapsayan bir din olması nedeniyle, bağnaz çevreler, “şeriatın bir parçası olan hukuk kurallarını, “sadece ilan edildikleri dönemin gerekli sonucu kabul edilmiş ve gereksinmelere göre değişebilen çözümler” değil, “ebedi kurallar” sayarak, “onları devlet yaşamında egemen kılmayı”, din uğrunda savaşın kaçınılmaz bir parçası (hatta kaçınılmaz bir parçası) olarak ilân edip. Türkiye’nin yavaş yavaş “şeriat devleti”ne doğru kaymasını sağlama çabasında teşvik edilmiş (kışkırtılmış) olacaktır. Ve bu doğrultudaki eğilimler, gelecekte bir iç savaşın da kaynağını oluşturacaktır.

Bu nedenle, bizde LAİKLİK, ancak ve ancak “dinin devlet işlerine (hukuksal düzenlemelere) ASGARİ ÖLÇÜDE BİLE MÜDAHELE ETMESİNİ ÖNLEYEN BİR SALTLIKLA (MUTLAKLA UYGULANDIĞI ZAMAN) ki, yaşama olanağına sahip olabilir; ve toplumsal amacına ancak o zaman ulaşabilir.

Türkiye'nin hele geçmişe dayanan koşulları, yarım bir laikliğin hiçbir değer taşı maması sonucunu doğurur. Evet, Türkiye'mizde laiklik, her yönü ile MUTLAK BİR ÖLÇÜDE benimsenmezse, hiç benimsenmemiş sayılır; ve Türk toplumunu geri kalmışlıktan kurtarma bakımından en küçük bir değer taşıyamaz. Başka deyimle, "yarım bir laiklik", Türkiye'mizde zaman içinde yok olmaya mahkum bir "göstermelik ilke" niteliği düzeyine düşer: Türkiye'nin sosyal, kültürel, eğitimsel, ekonomik ve siyasal bünyesi, Atatürk laikliğinde açılacak bir gediğin -ne denli küçük olursa olsun- giderek aynen bir barajda açılan gedik gibi, kısa zamanda tüm barajın çökmesi sonucuna ulaştıracağı kuşkusuzdur. İran'daki gelişme ve orada dinin devlet eliyle toplumu şariat devletinin koyu karanlığına sürüklenmiş olması olgusu, bizim için en anlamlı bir uyan niteliği taşır. Bunu kavrayarak, gereken titizlik, vatandaşlar, üniversiteler ve hele yargı organları olarak gösterilemezse büyük Atatürk'ün 5.11.1925 günü Ankara Hukuk Fakültesini açarken yaptığı son derece değerli uyarıların hiçbir değeri kalmayacak ve Türk toplumu, O'nun korktuğu gibi, şariat devletinin karanlığına gömülecek demektir.

"Atatürk lâikliğini benimseyenler", kişilerin ibadet konusunda tam anlamıyla serbest olduğunu elbette kabul ederler: Kişi ile Allah arasındaki ilişkiye Devletin karışması söz konusu değildir Ama "dinin, devlet işlerinin düzenlenmesinde en küçük ölçüde olsun araya girmesine" de, asla izin veremezler. Aksi halde Devlet Düzeni, giderek AKILA değil NAKİLE dayanır; ve "şariatın, hukuk düzenini vesayeti altına alması" kaçınılmaz bir sonuç haline gelir. Böyle bir gelişmeye izin vermemek ise, yalnız vatandaşlık görevi değil, YARGI ORGANLARI için aynı zamanda Anayasaya sadakatin yüklediği kaçınılmaz özel bir görev ve ödevdir.

Zira yasaların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin Anayasaya ve sonuç Olarak da anayasamızın en önemli ilkelerinden biri olan laiklik ilkesine uygun hale gelmelerini sağlamak, en azından bakılmakta olan bir davada o ilkeye tamamen uygun olmayan hükümleri uygulamamak, mahkemelerin; ve "LAİKLİK İLKESİNE AYKIRI OLAN YÖNETMELİKLERİ İPTAL ETMEK" de, Danıştay'ın kaçınılmaz özel görevidir.

Şimdi bu maruzatımızı destekleyen başka deyimle "Anayasamıza ve Türkiye Cumhuriyetine özgü laiklik ilkesinin (yani ATATÜRK LAİKLİĞİNİN)) "Hiçbir alandaki hukuk kurallarının - ki bunlar arasında yönetmelikler de yer almaktadır- dinsel kurallara dayandırılmasının caiz olmadığı" anlamına geldiğini, yani bu EN GENİŞ ANLAMDAKİ LAİKLİK İLKESİNİN TÜRKİYE CUMHURİYETİNE ÖZGÜ LAİKLİĞİ OLUŞTURDUĞUNU gösteren çeşitli anayasa uzmanlarının yapıtlarından bazı cümleleri aşağıda aynen aktarmayı yararlı bulmaktayız: Anayasa Hukuku Profesörü Dr. MÜMTAZ SOYSAL, yine Anayasa Hukuku Profesörü DR. BÜLENT NURİ ESEN'in de kitabına yollamalar yaparak, bu konuda örneğin şunları yazmaktadır: "LAİK DEVLET: 1961 Anayasasında 1924 sisteminden en az değişikliklerle devralınan ilkelerin başında "laiklik" ilkesi geliyor. Bu ilke, yalnız Anayasanın 2. maddesinde 'devletin nitelikleri arasında yer almakla kalmıyor, başka birçok Anayasa hükmünün de konusu oluyor. LAİKLİK KONUSUNUN BİR ANAYASA SORUNU OLARAK NEDEN BÖYLESİNE ÖNEM KAZANDIĞINI DAHA İYİ. GÖREBİLMEK İÇİN BATIDAKİ VE TÜRKİYE'DEKİ GELİŞMELERİ KARŞILAŞTIRMAK GEREKİR BATIDAKİ VE TÜRKİYE'DEKİ ÖZEL KOŞULLAR: Latince'deki 'laicus' sözünden gelen 'laik' deyimini, türkçeye fransızcadaki 'laic' ya da 'laïque' sıfatından geçmiş. Başlangıçta, dine ya da kiliseye ait olmayan' anlamını taşıyor Batı dünyasında

laikliğin bugünkü anlama erişmesi ise, BELLİBAŞLI ÜÇ BÜYÜK AŞAMADAN geçerek oluyor:

1) Devlet gücünü kullananların bir din veya mezhep taraftarlarını tutmaktan vazgeçerek büyük dinsel inançlara eşit işlemde bulunmaları;

2) Devlet kuruluşuyla din kuruluşlarının birbirinden ayrılması ve 'resmi devlet dini' diye birşeyin kalmaması.

3) DEVLET HUKUKUNUN VE KAMU HİZMETLERİNİ DÜZENLEYEN KURALLARIN DİNSEL YA DA DİNLE İLGİLİ KURALLAR OLMAKTAN ÇIKMASI;

Hemen söylemek gerekir ki Batı toplumlarının birçoğunda bu aşamaların hep birden eşit ölçüde gerçekleştiğini söylemek yanlış olur. Hâlâ bir resmi devlet dinine' sahip toplumlar görüldüğü gibi. Batılı toplumların pek çoğunda toplumu düzenleyen kurallarının din etkisinde kesinlikle sınırlanmadığı da açıkça ortada. Ama BUGÜN GENELLİKLE "LAİKLİK'ten söz edildiği ZAMAN BU AŞAMALARIN BÜTÜNÜ ANLAŞILMAKTADIR.

MUSTAFA KEMAL'İN 1924TEN SONRA GERÇEKLEŞTİRDİKLERİ BİR BAKIMA TÜRKİYE CUMHURİYETİNİ BATI ÜLKELERİNİN BÜYÜK BİR KISMINDAN ÇOK DAHA LAİK DURUMA GETİRMİŞTİ. Ancak, birden fazla partili düzene geçişten beri, laiklik konusunda bazı geriye dönüşler olmuştur. İşte 1961 Anayasası, bu geriye DÖNÜŞLERİ ÖNLEME VEYA EN AZINDAN, HAFİFLETME İÇİN YENİ HÜKÜMLER GETİRİYOR.

Bu hükümlerin incelenmesine geçmeden önce, bir noktanın belirtilmesi gerekir. Laiklik açısından Türk toplumu ile batı toplumları karşılaştırıldığı zaman, bu ilkenin gerçekleştirilmesini güçleştiren ve kolaylaştıran unsurlar bakımından tam bir karşıtlık göze çarpıyor. İSLAM DİNİ, DİN

İLE DEVLET İŞLERİNİ AYIRMAK ŞÖYLE DURSUN, BUNLARDA TAM BİR KAYNAŞMA GETİRMİŞTİR. Din insanların iç dünyaları kadar da DEVLET İÇİNDEKİ DAVRANIŞLARINI DA tanrısal kurallara bağlamak amacını güdüyor. Bu alanda LAİKLEŞTİRMEĞE DOĞRU ATILACAK OLAN HER ADIM, ENİNDE SONUNDA DİNİN KENDİSİYLE ÇATIŞMAYA KADAR VARMAKTADIR.

'İslamda din ve dünya için ayrı ayrı hakikat yoktur, insan fiilleri (eylemleri) bu alem için aynı bir kanuna yani şeriata bağlıdır. Binaenaleyh cismani ve ruhani kuvvet birdir ve bu kuvveti halife-sultan temsil eder (A.Fuat Başgil, Esas Teşkilat Hukuku I.Cilt: Türkiye'nin Siyasi Rejimi ve Anayasa Prensipleri. Fasikül I, İstanbul 1960, sf. 75)

Buna karşılık, hristiyanlık. Roma İmparatorluğunun elindeki Filistin toprakları üzerinde belirlediği zaman, 'yeryüzü krallığı' ile gökyüzü krallığı'nı birbirinden ayırmak, devlet tarafından dokunulamayacak bir vicdan dünyası' yaratmak iddiasındaydı. Ama . Kilise. Ortaçağ boyunca bu ayrılık görüşünü bir yana itti; yeryüzü ve gökyüzü iktidarlari arasında böylelikle bir yakınlaşma ortaya çıktı. Onun içindir ki Papalığa karşı 'ulu formlar' çağı açıldıktan sonra, hristiyanlık dün-yasında laiklik yönünde atılan her adım, dinin başlangıçtaki durumuna dönüş niteliği taşıdığı için, sırf dinsel düşünce açısından daha rahatlıkla gerçekleşebildi. Hristiyanlığın kendisi 'din ve dünya işlerinin birbirine karıştırılmasını bir başlangıç ilkesi olarak savunmamıştı.

Buna karşılık, Laikliğin gerçekleştirilmesi bakımından hristiyanlıkta ortaya çıkan bir salonca, müslümanlıkta yok. Özellikle Ortaçağ boyunca 'İsa'nın yerini almak' iddiasıyla gücünü arttırmak yoluna giden Kilise, hükümdarlarından da ağır basan, devlet içinde devlet', hatta 'devlet üstünde devlet' niteliği taşıyan kocaman bir kurul haline gelmişti.

Bu nedenle, hristiyanlık dünyasından laikliğin çeşitli aşamalarında atılan her adım o büyük güçle uğraşmak zorunda kaldı, oysa, müslümanlığın yapısı ve inançları, hiyerarşik düzene göre içinde örgütlenmiş bir 'din adamları sınıfı'nın ve devletten ayrı bir varlık halinde güçlenmiş bir din kuruluşunun meydana çıkmasına elverişli olmadığı için, laiklik davasının bu yönü daha kolaylıkla gerçekleşebiliyor; çünkü devlet gücüne karşı uğraşacak, direnecek ayrı bir örgüt yok. Ama bunun yanında, müslüman bir topluluk-taki din hizmetlerini devlet hizmetlerinden kesin olarak ayırmak da pek güç. Daha doğrusu, böyle bir yola gidildiği zaman, hristiyanlıkta Kilise varlığının ortaya çıkışı gibi, devletten ayrı ve ister istemez ona karşı direnecek bir kuruluşun ortaya çıkışına da katlanmak gerekiyor.

LAİK DEVLET ANLAYIŞININ BUGÜNKÜ SORUNLARI

ATATÜRK'ÜN LAİKLİK KONUSUNDAKİ POLİTİKASI, BÜTÜN BU ETKENLERİ HESABA KATAN USTACA BİR POLİTİKA Mustafa kemal, başlangıçtan itibaren, din işleriyle toplum düzenini birbirinden kesinlikle ayırmağa uğraşırken, dinsel inançlara karşı açıkça bir baskı tutumuna da girmiş değil. Bütün politika, dinin TOPLUM İŞLERİNDEN- TOPLUMSAL GÖREVLERİNDEN SIYRILIP 'VİCDANLARA İTİLMESİ', KİŞİLERİN İÇ DÜNYALARINDAN DIŞARIYA TAŞMAYAN bir inançlar bütünü durumuna getirilmesi amacını güdüyor. Ama bu yapılırken, dinsel hizmetlerin devlet hizmetlerinden büsbütün ayrılıp bir cemaat teşkilatı'na bir 'topluluk örgütü'ne bırakılması yoluna da gidilmemiş ve din hizmetleri yine devlete bağlı kalmış. Atatürk, başka türlü bir tutumun kendisini ve başka devrimcileri uğraştıracak güçlü bir kuruluş yaratacağından emindir, üstelik, İslam dininin kendisi de başlangıçtan beri, devletle din hizmetleri arasında herhangi bir ayrılık gütmüş değil. Demek ki, laiklik konusundaki KEMALİST TUTUM, hem

dinin kendi yönetim ilkelerine uygun düşmektedir, hem de 'DİNİ TOPLUMSAL GÖREVLERİNDEN UZAKLAŞTIRIP KİŞİ VİCDANINA İTME' DİYE ÖZETLENEBİLECEK OLAN LAİKLİK POLİTİKASININ yine devlet eliyle gerçekleştirilmesini kolaylaştırmaktadır. İşte Diyanet İşleri Başkanlığının genel yönetim örgütü içinde tutulmasındaki başlıca neden, böyle bir bağlantının asıl laikliği gerçekleştirmek bakımından sağladığı kolaylık oluyor; yoksa, bazen sanıldığı gibi, devleti büsbütün din alanı içine itmeyi hedef tutan bir ilişki değil bu.

Diyanet işleri başkanlığının devlet yönetimi içinde ve onun egemenliği altında tutulması, devletin dinsel ilkelere uymak zorunda olduğu çağlara ve toplumlara oranla TÜRKİYE CUMHURİYETİNİ ÇOK DAHA 'LAİK' DURUMA GETİRMİŞ, hatta ULUS EGEMENLİĞİ İÇİN DAHA SAĞLAM BİR TEMEL HAZIRLAMIŞTI: Dini iktidar, devlet hayatının isteklerine uymaz ise devleti idare etmek mümkün olmaz ... SİYASİ İKTİDARIN FAALİYET ALANINDA BAŞKA BİR İKTİDARIN, BİR DİN OTORİTESİNİN ORTAYA ÇIKMASI SİYASİ İKTİDARI ACZE- DÜŞÜRÜR. Bu aciz devam ettikçe DEVLET HAYATI ANARŞİYE gömülecektir. Sosyal hayat HUKUKİ ÇERÇEVENİN DIŞINA çıkacaktır. Toplum, siyasi sorumu olmayan FİİLİ BİR İKTİDARIN emirlerine göre yaşatılmak istenecektir (Bülent Nuri Esen, Türk Anayasa Hukuku. Birinci fasikül. Ankara, 1968, sf. 87-88). Laiklik konusunda TÜRKİYE İÇİN EN TEHLİKELİ OLAN TUTUM, DİNSEL İNANCI KİŞİNİN BİR İÇ SORUNU OLMAKTAN ÇIKARIP ONA TOPLUMSAL ALANDA, örneğin kalkınma ve toplumu aydınlatma gibi konularda TEKRAR YENİ GÖREVLER ARAMAK olabilir. Böyle bir tutum, laiklik bakımından Cumhuriyetten sonra izlenen temel politikaya ve DİNİ TOPLUMSAL GÖREVLERİNDEN SIYIRMA AMACINA AYKIRI DÜŞER. Dinden yararlanarak toplumu kalkındırma niyetiyle aranacak kapılar, İSLAM DİNİNDEKİ

BÜTÜNSEL NİTELİKTEN ÖTÜRÜ. TÜM TOPLUM HAYATININ DİNSEL İLKELERE DAYANDIRILMA-SINA YOLAÇABİLİR. 1961 ANAYASASI. LAİKLİK KONUSUNDA ATATÜRK POLİTİKASININ İLKELERİNİ TEKRARLAMAKTADIR.

'Devlet DÜZENİNİN DİNSEL TEMELLERDEN KESİNLİK AYRILMASI İLE BAĞIMSIZLIK, ULUSAL DEVLET, KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ, YASA ÖNÜNDE EŞİTLİK GİBİ ÇEŞİTLİ ANAYASA İLKELERİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ ARASINDA ZORUNLU BAĞLANTILAR DA KURULABİLİR; ' ... Türk bağımsızlığı yalnız yabancı iradeye karşı değil, İÇ SİYASİ HAYATTA DA MUTLAK BİR BAĞIMSIZLIKTIR. DEVLET, SİYASİ HAYATTA FAALİYET GÖSTEREN TEŞKİLATI MEŞRU MİHRAKLARDAN GAYRİ (ODAK NOKTALARINDAN BAŞKA) KUVVETLERE İTİBAR GÖSTERMEMEYE MECBURDUR. LAİKLİK YOK İSE, DEVLET DİNİN HAKİMİYETİ ALTINDADIR VE BİNA ENALEYH BAĞIMSIZ DEĞİLDİR ... YENİ TÜRK DEVLETİ MİLLİ BİR DEVLETTİR MİLLİ VASİ DİNİ VASIFLA BAĞDAŞMAZ. DİNİN HAKİM OLDUĞU YERDE

MİLLET OLMAZ, DİN, MİLLET UNSURUNU' NAZARA ALMAZ. DİNE MENSUP OLANLARI BİLİR VE BUNLARA ÜMMET DER ... FİKİR HÜRRİYETLERİ ANCAK LAİK ORTAMDA GELİŞEBİLİR. DİN DEVLETLERİNDE SİYASİ REJİM MUTLAKA KAPALI REJİMDİR Her birinde mutlaka günah ve korku unsurları vardır. Ama hürriyetlerinden biri ise KORKUDAN KURTARMA HÜRRİYETİDİR. Devlet hayatına din girince, korku duygusu da beraber girer. KORKU MEVCUT OLAN DEVLET HAYATINDA İSE, HÜRRİYET OLMAZ ... (Bülent Nuri Esen, Türk Anayasa Hukuku. Birinci fasikül Ankara, 1968, sf. 85.86,89,91)."

1982 Anayasasını inceleyen Anayasa Profesörü DR. ERGÜN ÖZBUDUN'da laiklikle ve Türkiye Cumhuriyetinin laiklik ilkesi hakkında devamız bakımından son derece önemli olan şu açıklamalara yer vermektedir. "DEVLET

YÖNETİMİNİN DİN KURALLARINDAN ETKİLENMEMESİ: LAİK BİR DEVLETTE DEVLET YÖNETİMİ. DİN KURALLARINA GÖRE DEĞİL, TOPLUM İHTİYAÇLARININ AKILCI VE BİLİMSEL YÖNDEN DEĞERLENDİRİLMESİNE GÖRE YÜRÜTÜLÜR. Bu ilkenin, asgari ve azami olmak üzere iki anlamı vardır. Asgari (en az) anlamında ilke, devlet işlemlerinin din kurallarına uygun olma zorunlu bulunmamaları ifade eder. Oysa dine bağlı (teokratik/ devlet sisteminde, devlet işlemlerinin hukuken geçerli olmaları, bunların din kurallarına uygunluğuna bağlıdır. Mesela 1876 Osmanlı Kanun-u Esasisi, padişaha 'ahkam-ı cer'iyenin icrası (şeriat hükümlerinin yerine getirilmesi) görev ve yetkisini verdiği gibi (m. 7), Heyet-i ayan'ı da Heyet-i Mebusan'ca kabul edilen kanun tasarı ve tekliflerini 'umur-u diniyye' (din işlerine) uygunluk açısından denetlemekle görevli kılmıştı (m.64) LAİK BİR DEVLETTE. HUKUKİ İŞLEMLERİN GEÇERLİĞİNİ BÖYLE DİN KURALLARINA UYGUNLUK ŞARTINA BAĞLAMAK ELBETTE MÜMKÜN DEĞİLDİR. Devlet yönetiminin din kurallarından etkilenmemesi ilkesinin azami (ENGİNİŞ) ANLAMINDA, devlet yönetiminde DİN KURALLARINDAN ESİNLENİLMEMESİNİ İFADE EDER Şüphesiz, bunu gerçekleştirmek, ilkenin asgari anlamını gerçekleştirmekten, daha güçtür ve akılcı düşünce tarzının topluma hakim olmasına bağlıdır. ANCAK KABUL ETMEK GEREKİR Kİ, ATATÜRK-ÇÜ LAİKLİK ANLAYIŞI, LAİKLİĞİN BU ANLAMDA DA GERÇEKLEŞMESİNİ, DEVLET YÖNETİCİLERİNİN DİNSEL KURALLARDAN ESİNLENEREK DEĞİL, TOPLUM İHTİYAÇLARINI AKIL VE BİLİM VERİLERİNE GÖRE DEĞERLENDİREREK KARARLAR VERMELERİNİ VE BÖYLECE TOPLUMUMUZUN, EN KISA ZAMANDA ÇAĞDAŞ UYGARLIK DÜZEYİNE ULAŞMASINI GEREKTİRİR

LÂİKLİĞİN TÜRK "İNKILABI AÇISINDAN TAŞIDIĞI TEMEL ÖNEM, ONUN ANAYASAMIZDA ÖZEL OLARAK KORUNMASI

SONUCUNU DOĞURMUŞTUR (...) Anayasanın 174'üncü maddesine göre, bu maddede sayılan 'inkılap kanunları', diğer kanunlardan farklı bir statüyle korunmuşlardır. Sözü geçen maddeye göre, 'Anayasanın hiçbir hükmü, TÜRK TOPLUMUNU ÇAĞDAŞ UYGARLIK SEVİYESİNİN ÜSTÜNE ÇIKARMA VE TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN LAİKLİK NİTELİĞİNİ KORUMA AMACI GÜDEN aşağıda gösterilen inkılap kanunlarının. Anayasanın halkoyu ile kabul edildiği tarihte yürürlükte bulunan hükümlerinin, Anayasaya aykırı olduğu şeklinde anlaşılamaz ve yorumlanamaz'. Bu hükmün anlamı, söz konusu kanunların anayasaya aykırılığının yargı organı önünde ileri sürülememesidir. Gerçi Anayasa, inkılap kanunlarının yasama organınca değiştirilmesini yasaklamamıştır ama, BUNLARI DEĞİŞTİREN BİR KANUNUN, ANAYASANIN LAİKLİK İLKESİNE AYKIRI BULUNARAK ANAYASA MAHKEMESİNCE İPTAL EDİLMESİ İHTİMALİ, ŞÜPHE SİZ ÇOK BÜYÜKTÜR"

Bu görüşler, yeni Türkiye Cumhuriyetinin ve Atatürk'ün Lâiklik ilkesinin kapsamı ve özelliği, 1961 Anayasasının görüşmelerinde Anayasa Komisyonu sözcüsü tarafından da şöyle dile getirilmişti: İlişikteki kupörlerde altı sarı renkli kalemle çizilmiş olan kelimelere göz atılınca kolayca saptanır ki. Anayasa Komisyonu adına sözcü de , tekrar tekrar, bizdeki laikliğin batıya kıyasla daha kapsamlı olduğunu (yeni Devletle dini kontrol yetkisini tanıdığım) vurgulamıştır; ve Kurucu Meclis de laiklik ilkesini bu anlamda kabul etmiştir.

Aynı görüşler yani Atatürk'ün ve Türkiye Cumhuriyeti anayasalarının kabul ettiği laiklik ilkesinin Batının benimsediği laiklik ilkesinden kapsam itibarıyla farklı olduğu, dinin devlet yaşamına müdahale etmesini önleme anlamında anlaşılması gerektiği, başka deyimle belli formülün din devlete karışmayacak" kısmının bizde de

kabul edilmesine karşılık "devlet de dine karışmayacak" kısmının bizde de kabul edilmesine karşılık "devlet de dine karışmayacak" kısmının Atatürk'ün ve Türkiye Cumhuriyetinin benimsediği laiklik ilkesinde kabul edilmediği ve bu çözümün ülkemizin ge-reksinmelerine tamamen uygun düştüğü, Prof.Bülent DAVER'in "Türkiye Cumhuriyetinde Laiklik" (Ankara, 1955, SBF Yayınları No: 48-30)" adlı doktora tezinde de ayrıntılarıyla ortaya konmuştur. Bir örnek olarak tez'in sonuç kısmından 233-235. sayfaların fotokopisini ilişikte sunuyoruz altı renkli kalemle çizilmiş cümlelere lütfen bakılmasını dileriz. (Parantez içinde arz etmek isteriz ki, "yarım lâiklik" ve "tam lâiklik" deyimlerinin çeşitli müelliflerce birbirinin zıttı anlamlarda kullanılmış olması ulaşılan değer yargısını değiştirmez. Prof. Soysal ve Prof. Özbudun'un ve Aksoy'ün "Devletin din kurallarından azami ölçüde ileri giden bir kapsamda kurtulmuş olması hali" için tam lâiklik deyimini kullanmalarına karşılık; Prof. Daver, devletin din işlerine hiç karışmamasını yarım lâiklik diye nitelendirilmiştir. Ancak bu nitelendiriş biçimi varılan değer yargıları bakımından hiç bir değişiklik yaratmamaktadır. Zira Daver de aynen ötekiler gibi, Türkiye Cumhuriyetinin Batıdan farklı bir laiklik ilkesini benimsediğini ve bunun Türk toplumu bakımından kaçınılmaz olduğunu vurgulamaktadır. Bizim laiklik ilkemize yarım laiklik ilkesi demesinin nedeni ise. "dinin devlet işlerine, devletin de din alanına karışmaması" formülünden sadece birinci kısmı benimsememiz olmamazdan ileri gelmektedir

Yukarıdaki marizatımız göstermiştir ki Türkiye Cumhuriyeti Anayasalarının benimsediği "Atatürk Laikliği", en kapsamlı bir laiklik ilkesi olarak Hukuk kurallarının DİN KURALLARINDAN TAMAMEN ARINMASINI Kabul ettiğinden.

Yüksek Eğitim Kurumlarında ki öğrencilerin kıyafetlerinin düzenlenmesinde, DİN KURALLARININ ROL OYNAMASINA (herhangi bir ölçüde) nazarı itibare alınmasına izin veremez: Eğitim kuruluşlarında öğrencilerin ÇAĞDIŞI KIYAFETLERE BÜ-RÜNMESİNE, sırf bazı din kuralları yüzyıllar öncesi böyle bir örtünmeyi emrettiği (öngördüğü) için katlanmak, uygarlaşmayı (akıla ve bilime dayanan kurallarla yönetilen bir Türkiye'yi) Amaç edinmiş Atatürk ilkelerine açıkça ters düşeceğinden bazı üniversite öğrencisi kızlarımızın DİNİ İNANÇLARI İDDİASIYLA sınıflarda bile saçlarının her telini ve boyunlarını kapatacak biçimde örtünmelerine izin veren bir yönetmelik ya da yasa Anayasanın laiklik ilkesiyle ve Türk toplumunu çağdaş uygarlığın üstüne çıkarmayı amaç edinmiş Atatürk ilkeleriyle asla bağdaşamaz.

Kız öğrencilerin üniversitede türban kullanmaları konusunda gösterilen tavizlerin, akıla ve bilime dayanan bir devlet düzeninde hiçbir suretle kabul edilemeyeceğini ve laiklik ilkesini tehlikeye düşüreceğini açıklayan düzenlerle makaleye birkaç örnek olarak felsefeci TOMRİS MENGÜŞOĞLU'nun 4.2.1989 günü Cumhuriyet'te yayınlanan "Laiklik Vicdan Hürriyeti Değildir". Doç. Dr. OYA ARASLI'nın 30.1.1989 günlük Milliyet Gazetesinde çıkan "Hukuk Devleti ve Türban Yasası". Tefik Gönğür'ün 30.1.1989 günü Dünya Gazetesinde yayınlanan "Dinimizi iyi bilelim. Seçimimizi iyi Yapalım" . Prof Dr Kemal Önem'in 18.1.1989 günlü Milliyet Gazetesinde yayınlanan "Hedef Laiklik", ve 1961 Kurucu Meclis anayasa Komisyonu üyelerinden Coşkun KIRCA'nın Milliyet Gazetesinde Yayınlanan başlıklı makalelerini lütfen tetkik buyurulmasını dilemekteyiz

2) Davamızın dini inançlarına bağlı öğrencilerin özgürce okumaya devam etmelerini anlayan bir dava olarak

gösterilmeye çalışılmasında, tam bir ALDATMACADIR; GERÇEĞİN TAHRİFİ niteliği taşımaktadır. Zira saç ve boyunun örtü ya da türbanla kapatılmasını "inanç özgürlüğünün" (dini inançların) bir gereği olarak niteleyenler DİN ALANINDA DAHİ gerçek dışı değerlendirmede bulunmaktadırlar. Başka deyimle, ev dışında saç ve boyun kapatılması zorunluluğunu dini inanca dayandırmak dinsel gerçeklere aykırı olduğu gibi bunu yalnız yüksek Öğretim Kurumlarında öğrenim gören kız öğrencilere hassetmek de -dini kurallara dayanıldığı takdirde tutarsızlığın ta kendisidir: laiklik ilkesini, yani "dünya işlerini düzenleyen kuralların, dinsel kurallara değil sadece AKILA ve toplumsal GEREKSİNMELERE uygun olmasını" kabul eden Atatürk Laikliğini benimsemiş kimseler için islamda öngörülen örtünmenin nereye kadar ulaştığı konusunun cevabı, aslında önem taşıyamaz. Çünkü eğer günümüzdeki toplumsal gereksinmeler, bazı giyimleri gerektiriyor yada bazı giyimleri sakıncalı görerek reddediyorsa "kişinin Allah ile olan ilişkisinde (ibadette değil de, toplum yaşamındaki ilişkilerinde söz konusu olacak bu giyinme biçimleri"nin. din kurallarınca ne ölçüde emredildiğinin ya da yasaklandığının araştırılması gereksizdir. Çünkü öğrenci, memur, ya da asker olan herhangi bir kişinin, dini inancına dayanarak şu ya da bu kılığı reddetmesi, ya da şu veya bu kılığı görevli ve yetkililere dikte etmesi, söz konusu olamaz Böyle olmakla beraber, olayımızda üniversite öğrencisi kızlarımızın, "dini inançları gereği, saçlarını ve boyunlarını tamamen örtmelerinin KAÇINILMAZ olduğu ve örtünme bakımından din kuralları esas alındığı takdirde bununla yetinebilecekleri yolundaki görüş ve iddianın BİZZAT DİN KURALLARINA UYMADIĞI ortaya konacak olursa, türban (başörtüsü) taşıma fırtınasını yaratanların gerçek niyetini, dini kurallara saygı değil, başka bir takım amaçlara hizmet

etmek olduğu ortaya çıkar. Başka deyimle, eğer kanıtlarsak ki. Kur'an' daki örtünmeye ilişkin hükümleri bugün dahi aynen uygulama zorunluluğu benimsendiği takdirde, "kızların sadece saçlarını ve boyunlarını örtmeleri yeterli değildir ve üniversite öğrencisi kızlarımızın örtünmeye ilişkin dinsel kuralların lafzına tamamen saygı göstermeleri halinde, çok daha ileri giden (ve uygar bir insan olarak benimsenip uygulanamayacakları bir takım yasaklara daha uymaları, örneğin erkeklerle beraber ders görmeleri ve onlarla bir arada çalışmaları gibi yasaklara dahi uymaları gerekecektir. Bu takdirde ise zaten uygulanamayacak din kurallarının, sadece bir parçasını sembolik olarak dört elle sarılmanın ancak bir takım art niyetlere dayandığı kolayca anlaşılır. Din kurallarını eksik olarak uygulama, hiçbir anlam taşımayacağına (yani dindeki örtünmeye ilişkin kurallar sonuna kadar uygulanmayıp, onun bir kısmının uygulanması halinde yine de din kuralları ihlal edilmiş sayılacağına) din kurallarını az ihlal etmek ile çok ihlal etmek arasında önemli bir fark söz konusu olamayacağına göre, "akıl temeline dayanan dünyasal kuralları dini inanç bahanesiyle reddetmek", ancak ve ancak BAŞKA BİRTAKIM AMAÇLARA yönelik olabilir. Bu da, AKILA da, NAKİLE de uygun olmayan "türban biçiminde örtünme yoluna sapanlar"ın, "ŞERİAT DEVLETLERİNİ HALA CESARETLE VE AÇIKÇA SAVUNANLARIN VAR OLDUĞUNU İLAN ETMEK" gibi bir GÖSTERİYE BAŞ VURMAKTIR; LAİK DÜZENE KARŞI BAŞKALDIRMA GÖSTERİSİne girişmek amacını açıklamaktan ibarettir.

Şimdi, bu sözlerimizin doğruluğunu kanıtlamak için, Ayetlerdeki örtünmeye ilişkin kurallar bugün dahi toplum yaşamımızda Uygulandığı takdirde, örtünmenin neden ibaret olması gerektiğini yani üniversite öğrencilerine sırf

din KURALLARI GEREĞİdir diye müsaade edilecek türbanın, AYETLERDE ÖNGÖRÜLEN ÖRTÜNMEYİ YERİNE GETİRME BAKIMINDAN HİÇ BİR ANLAM TAŞIMAYACAĞINI, uzman kişilerin (ve bu arada İslam Tarihi Uzmanı ve İlahiyat Fakültesi Eski öğretim Üyesi Sayın Doç. Dr. Bahriye Üçok'un da) yardımlarına ve Prof. Dr. NECİP BİLGE'nin de makalesine dayanarak aşağıda belirtmek isteriz: Ahzab süresinin 59. uncu ayetinin sözüne sadık kalmak isteniyorsa. Yüksek öğretim kurumlarındaki kız öğrencilerin yalnızca saç ve boyunlarının kapatılabilmesine olanak veren bir hükmü yeterli görmek ve bunu, dini inancın bir gereği olarak sunmak sahtecilik olur. O zaman içinde iffetli kadınları kötü yoldakilerden ayırt etmek için öngörülen örtünme biçimi bugün dahi uyulması dinin emredici bir kuralı olarak geçerli sayılacak olursa, bu taktirde üniversiteli kızların sadece saç ve boyunlarını kapatan bir örtü ile yetinmeyerek, CİLBABA (çarşafa) bürünmeleri gerekir. Bu türden bir örtünmenin de yalnızca yükseköğretim sırasında değil, erginlik çağına girmelerinden yani daha orta okuldan itibaren başlatılması gerekir. Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği ile getirilen saç ve boynun kapatılması hükmü, Nur Suresinin 31 nci ayetine göre, EV-İÇİ ÖRTÜNME ve sakınmaya dönük hükümlerden biridir. Ahzab Suresinin 59. ncu ayeti, kadınların sokağa çıkarken cilbablarını (tepeden topuğa kadar örten bol bir örtü, yani çarşaf) giymeleri öngörmektedir. Demek ki yükseköğretim kurumlarında saç ve boyunların örtü ya da türbanla kapatılmasını, islamın bir gereği olarak ileri sürmek, bizzat İslam kurallarına aykırıdır.

Maruzatımızın doğruluğunu kanıtlamak amacıyla örneğin şu kaynaklara atıfta bulunuyoruz: İSMAİL FERRUH; Tefsir-i Mevakib, 1323, s. 425: BUHARİ, Tecrid- Sarih

Tercümesi, Diyanet İşleri Yayınları, 1972, CXI, s. 157/8
Taberi, Milletler ve Hükümdarlar Tarihi, Zakir Kadiri Oğan
Çevirisi II, 2, s. 554;,

GAZZALİ, İhya-u Ulum İd-Din, Çeviren Serdaroglu, C.I, s. 703; MEHMED ZİHNİ. Münakâbat ve Müfarakat. İst. 1324, s. 113 ve sonrası.

Yukarıda numaralarını ve sözlerini arzettiğimiz ayetlerin ÖZÜNE. RUHUNA bakıldığında ise. örtünme ile AMAÇLANANIN, “kadının İFFETLİ VE ERDEMLİ DAVRANMASINI SAĞLAMAYA ve cariyeler ile özgür kadınlar ayırımının yapılmasına yönelik olduğu kolayca anlaşılır. Eğer Üniversite öğrencilerinin OKULA VE DÜNYASAL GEREKSİNMELERE göre saptanan giyiniş kurallarında din kuralları nedeniyle GEDİK AÇMAK isteyenler, din kurallarının bu noktadaki hükümlerini, bugün dahi uyulması zorunlu DİNİ EMİRLER SAYIYOR ve vicdan özgürlüğünün hukuksal düzenlemelere sınır getirmesini savunuyorlarsa (yani Kur’an-i Kerim in hukuk kuralları alanında da harfiyen sözüne uyacak iseler) kız ve eşlerinin yalnız saç ve boyunlarını kapatmalarının yetmeyeceğini bilme durumundadırlar. Onların, eğer sokağa çıkmalarına izin veriyorlar ise. yüz ve elleri de örtülü olmak koşulu ile, boy ve endamlarını gizleyecek ölçülerde örtülü olarak sokağa çıkmalarını sağlamalıdır. Nitekim Mehmed Zihni Efendi, Münukahat ve Müfarakat adlı yapıtında örtünme ile ilgili hükümleri öyle anlatıyor: “Örtünme iki çeşittir: biri ev içi örtünmesidir ki, görünmesi gerekmeyenlerle birlikte olmamak ve onlara görünmeyecektir. Öbürü ise ev dışındaki örtünmedir ki, kimseye görünmemek üzere yüzünü ve baştan ayağa kadar bütün endamını ve hatta giysilerini örtmek ve saklamaktır. Yüzlerini, ellerini ve hatta ayaklarını namazda açık bulundurabilirler, ama bir zorunluluk olmadıkça

namahreme bunları dahi gösteremezler. Sokakta yüz açmak, giysisinin kolunu veya eteğini çarşafından çıkarmak şeriat emrine aykırıdır. Yüz namahrem değildir demek, hakk-ı selaten gayri da galattır”.

Yukarıda ayetler, Hadisler, Fıkıh kitapları ile örneklenen İslama göre örtünme kuralları, bütün orta ve Yeniçağ boyunca Müslüman ülkelerde sıkıca uygulanmıştır. Ahzab Suresinin 59 ncu ayeü ile kadınların toplum dışına itilmelerinin (toplumsal yaşama ortak edilmemelerinin) nedenlerini 1400 yıl önceki çöl araplarının kadın hakkındaki anlayış ve davranışlarında görmek mümkündür. Bunlar Bugün için ve TÜRK TOPLUMU için söz konusu olamaz!

Bir başka nokta da, örtünme ile ilgili ayetlerin, birer ÖĞÜT niteliği taşıması; ve örtünmeyi düzenleyen ayetlere aykırı davranışların BİR YAPTIRIM İLE KARŞILANMAMASIDIR. Bu nedenle, “ya örtünerek öğrenim hakkını kullanmak, yada öğrenim hakkından vazgeçmek” gibi bir seçenek karşısında bulunulduğunu ileri sürerek. dinsel bir yaptırıma (müeyyideye) boyun eğmek durumu karşısında bulunmaktan söz etmek, ayetlerin o günkü anlamları ile dahi bağdaşamaz!

Bizzat Sayın Müdahilin, temsil ettiği kızma, onun giyinmesine, toplum içindeki yerine, toplumsal yaşama ortak edilmesine, yüzyıllar öncesi bir çöl bedevisi gözü ile bakmadığı kuşkusuzdur. Vekaletine sahip bulundukları kızlarının bir yükseköğretim kurumunda öğrenim görmekte olması, bunun kanıtıdır, artık toplumumuzda yadırganmayacak bir biçimde görev yapan kadınlarımızın. hem iffetli ve erdemli olmalarının hem de açık yüzle açık başla (ve de saygıya layık bir biçimde) görev yapmalarının mümkün olduğunu, parlamentoda Türk ulusunu temsil etmiş ve Atatürk ilkelerine sadakat yemini yapmış bir

hukukçunun kabul edeceğinden şüphe edemeyiz. Bu yaklaşım, İslamın asıl amacına (yani felsefesine) değil de sadece sözüne bağlı (biçimci, tutucu) kişilerce itirazla karşılanacaksa, onlarca yapılması gereken, ayetlerin sözüne sadık kalarak yüzlerini ve ellerini de kapayacak cilbab içine girmeleridir. Bu konuda sayın Doç. B. ÜÇÖK'ün kitabından ilgili sayfalarına bakılabilir.

Kur'an-ı Kerim'deki örtünmeye ilişkin ayetlerin ilahi amacının "kadınların iffetlerinin korunması ve onlara saygı gösterilmesinden ibaret olduğu pek çok müslüman arap toplumlarında da anlaşılmış olduğu içindir ki, Fas, Tunus, Libya, Mısır, Suriye, Irak, Yemen ve Kuveyt gibi ülkelerde kız öğrenciler, açık başla eğitim görmekteler. Libya'da genç kızlardan izci birlikleri dahi oluşturulmakta. Kuveyt'te genç liseli kızlar televizyonda müzik şölenleri vermektedirler. Bütün bu ülkelere, gerek ulusal kurtuluş savaşı ile, gerekse toplumsal yaşamdaki devrim ve düzenlemeleri ile örneklik ve önderlik etmiş ülkemizde, yirminci yüzyılın sonunda, saç ve boynu örtmenin iffet ve erdemliliğin onsuz-olmaz koşulu olarak sunulması; ve bilim öğrenmeye, aklın üstünlüğünü kanıtlamaya yönelen genç kızlarımızın başlarının ve boyunlarının neyle ve nasıl kapatılacağına başlıca tartışma konusu yapılması çok hazindir.

SONUÇ:

Kısacası, üniversite öğrencisi kızlarımızın türbansız olarak derslere GİRMELELERİNİ emreden, türbanlı olarak derslere girmemelerini ise DİN KURALLARI'nın yerine getirilmesi bakımından YETERLİ olduğunu savunanlar kuşkusuz YETİŞMİŞ (YAŞLI) ERKEKLERİMİZ dir. Esasının, böyle bir EKSİK örtünme halinde Din kurallarının lafzına saygı göstermiş sayılamıyacağını bildikleri inkar edilemeyecek bir gerçek olduğuna göre, bu yaşlı erkeklerin güttükleri

amaç türbanlı kızların yarattıkları GÖRÜNTÜ ile Atatürk devrimlerine MEYDAN OKUMAK ve her gün binlerce kişinin "Türk toplumunda şeriat düzeni özentisi içinde olduğunu, şeriat düzeninin geri gelmesi için savaşıacak mihrakların mevcut olduğunu ilan etmek, bunu herkese anımsatmak ve böylece o doğrultuda girişimde bulunanlara ve bulunacaklara cesaret vermek, onları teşvik etmektir. Böyle Atatürk devrimlerine karşı çıkan ve şeriat devleti özlemini yansıtan girişim karşısında seyirci kalmak ise. Atatürkçülüğe, demokrasiye ve milli devlet ilkesine inanmış öğretim üyeleri için, affedilmez bir suç oluşturacağından, bir kısmı öğretim üyeleri tarafından açılmış olan bu davanın tarihsel bir değer ve önem taşıdığına inanmakta olduğumuzu, saygılarımızla arzeder ve davanın kabulünü istirham ederiz.

III SON BÖLÜM KONUŞMA

Devrimci öğretmenin kıyımı ve mücadelesi
Prof.Dr. Muammer AKSOY

İKİNCİ CİLT

Çölaşan- Hocam, Atatürkçü Düşünce Derneği kurdunuz. Niye kurdunuz bu derneği?

Aksoy- Gerçek şu ki, Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'na başladığı ve ilkelerini yeri geldikçe ilan etmeye başladığı andan bu yana 70 yıl geçtikten sonra, Türkiye'nin durumu ileriye doğru değil, geriye doğru adımlar atar hale gelmiştir. Atatürk'ün ilke ve devrimler! tehlikeye düşmüştür. Burada biz Atatürk'ün savunuculuğunu yapmak için kurmadık bu derneği. Atatürk, insan olarak ölmüş birisi, fani. Atatürk'ün o ilkelerinin Türk toplumu için son derece önemli olduğuna ve Türk toplumuna yaşama gücü verdiğine inanıyoruz. O ilkeler tehlikeye düştü mü, Türkiye'de demokrasi de tehlikeye düşer. İnsan, hakları da tehlikeye düşer, milli egemenlik esası tehlikeye düşer, hukuk devleti tehlikeye düşer, çağdaşlık tehlikeye düşer. Yani Türkiye geri kalmış bir ülke olarak bağımsızlığını da kaybeder. Dünya ailesi içinde sömürgeliğe ve Osmanlı Devleti gibi yarı sömürgeliğe gider. O yarı sömürgelikten Osmanlı Devleti'ni kurtaran Atatürk asker olarak Atatürk değildir. İlk adımı, doğru asker olarak. Ama ondan sonraki ilkeleri ve devrimleri

ile Atatürk'tür. Bağımsızlığını sağlamış, kapitülasyonu bertaraf etmiş ve 1400 yıl önce kabul edilmiş ilkelerle, kurallarla Türk toplumunun yönetilmesi halinde onun çağdaş olamayacağını, kendi gereksinimlerine cevap veremeyeceğini görerek, en önemli kural olan devletin akıl ve bilim ile idare edilmesi esasını getirmiştir.. Dinsel kuralların sayesinde idare edilmesi esasını kaldırmıştır. Yani laiklik esasını koymuştur. Laik devlet, laik hukuk, laik eğitim ... Bunları getirmiş ve bunlar Türkiye'yi öteki Müslüman devletlerden çok farklı düzeye getirmiş. Bugün içinde bulunduğumuz durumu beğenelim beğenmeyelim Emin Bey. gerçek şudur ki, Müslüman devletleri ile mukayese edilemeyecek bir yerdeyiz. Suudi Arabistan'a bakın yok, Sudan'a bakın, Pakistan'a bakın... Herhalde onların durumu bambaşka. Niçin? Bizim Avrupa ile bugün aramızdaki fark nitelik farkı değildir. Aşağı yukarı niceliktir ... Halbuki onlarla, tamamen bir nitelik farkı içindeyiz. Değişemez, çağdaş olamaz onlar ...

Çölaşan- Yani o İslam Ülkeleri?...

Aksoy- İslam ülkeleri, olamaz. Çünkü en önemli kuralı getirmemiştir. Daha doğrusu en önemli zincirden kurtulamamıştır.

Çölaşan- Nedir o? Din mi?

Aksoy- Din demeyelim, Dinsel hukuk kuralları, dinsel toplum kuralları ... Misal din kuralları, hele Müslümanlıkta iki gruba ayrılıyor. Birisi inanç ve ibadetle ilgili olan kısım. Ahreti ilgilendiriyor. "Ben öteki dünyaya gittiğimde layık olduğum yere gideyim" Bunun için kurallar var. Buna zaten ne Atatürk'ün el atması, ne gerçekten demokrasiye, özgürlüğe inanmış insanların el atması söz konusu değil.

Çölaşan-Yani inanç özgürlüğü, ibadet özgürlüğü...

Aksoy- İsteddiğine inanırsın, istediğine inanmazsın. Bu değil... Bir de İslam bütüncü bir din. Totaliter bir manada toplum yaşamını ve insan yaşamını her alanında düzenleme yolunda ve iddiasında. Fiilen de böyle... Eksik gerçi, birçok boşlukları var ama hepsine el atmış ve ne diyor: 'Allah'ın iradesine göre insanlar ve toplumlar yönetilir.' O halde egemen olan nedir? Tanrı'nın iradesidir İnsanın iradesi söz konusu olmaz.

Çölaşan- Bu iradeyi insanlar adına kim kullanıyor efendim?

Aksoy- Sultan kullanıyor ve Allah'ın gölgesi sayılıyor. Din adamları yardımcı oluyor. Din adamlarından ziyade yöneticiler, Allah'ın gölgesi olarak bu şeriat kurallarını uygulamak suretiyle devleti yönetiyorlar. Ama nasıl yönetiyorlar? Ancak 1400 yıl önce kabul edilecek bir takım ölçütlere sığabilecek kurallarla bugünün kuralları ile değil. Çünkü bugün insanların gerek kendi hayatlarında gerek aile hayatlarında, gerek toplum hayatlarında nasıl hareket etmeliyim dediği zaman, onun pusulası akıl! Akıl neyi gerektirir ihtiyaçları bakımından maddi manevi ihtiyaçları bakımından aklına vuruyor. Aklın da en mükemmel ve sistemli hali bilim. Bilim neyi gerektiyorsa, onu uyguluyor fakat islamda durum böyle değil. İslamda bir çerçeve koymuş bir cendere koymuş, onun içinde kalacaksın. Boşluk varsa, onları dolduracaksın. Yoksa daha evvel bir takım toplum kuralları, hukuk kuralları geldiyse, onlara uy maya mecbursun ve onları değiştiremezsin

Çölaşan- Bugün İslam ülkelerinde olduğu gibi ...

Aksoy- Evet! eli kesiliyor, hırsızlıktan dolayı Zinadan dolayı taşlanıyor... Diyeceksiniz ki zina kötü! Zina yaptığı nereden belli oluyor? iki kişinin şahitliği ile ... Ondan sonra taşlanarak

öldürülecek. Şarap içen kimseyi kırbaçlıyor. Ama biz ona Osmanlı Devleti'nde yol bulmuşuz. Ama işte Sudan'daki en ilginç olay. Ne oldu Sudan'da bir parti lideri laikliği istedi, kadın erkek eşitliğini istedi diye idam edildi. Sudan'daki bu hareketi de Suudi Arabistan can-ı gönülden destekledi. Bunları, şunun için söylüyorum, laiklik denilen ilke bir toplumun çağdaş yaşayabilmesinin vazgeçilmez koşuludur. Çünkü ancak o sayede, aklın gerekleri doğrultusunda hareket edilecektir ve hem işte ulus egemenliğinin bir kere kabul edilmesi için şarttır, dışarda öteki milletlere aynı düzeye gelebilmesi için şarttır.

Çölaşan- Peki hocam bugün Türkiye'de Atatürk devrimleri, ilkeleri tehlikede mi?

Aksoy- Hiç şüphe yok Hele laiklik kesinkes tehlikededir. Yani Sayın Çölaşan bunu görmemek... Ne kadar iyi niyetli olurlarsa olsunlar, çok üzülerek söylüyorum, içlerinde pek takdir ettiğim, sevdiğim arkadaşlar da var

Çölaşan- Kim bunlar?...

Aksoy- İlericiler! ilericiler! onlar dahi bu tehlikeyi görememekte ..."Hayır efendim, Türkiye'de şeriat devleti doğrultusunda örgütlenmeye müsaade edilse hatta şeriat devleti kurmak için parti kurulmasına müsaade edilse bile, bu demokrasinin hürriyetin icabıdır. Hiç de tehlikeli sonuca ulaşmayız" diyecek kadar aşırı bir iyimserlik içindedirler ki, üzülerek söylüyorum, bu bir gaflettir.

Çölaşan- Yani burada, herhalde SHP'yi, Erdal İnönü'yü kastediyorsunuz değil mi?

Aksoy- Tabii, tabii! Artı birçok tanınmış yazarımız. Şimdi herkes korkmaya başladı! Çünkü 163'üncü madde muhafaza edilmeli dedi mi, vay sen demokrasiye inanmayan bir insansın! Vay demokrat değilim, korkusuyla birçok

insan neredeyse bunu söyleyemez hale geldi. Geçenlerde bu alanda fevkaalede bir yazı çıktı Cumhuriyet'te ... Fakat bazı köşe yazarları, iki tarafı da idare et-mekle meşguller ve sanıyorlar ki, irtica ile geçici ittifak yapılır. İnançları şu efendim 141, 142'nin kaldırılması için 163'ün de kalkması lazımdır. Günün birinde 141, 142 kaldırıldıktan sonra hem irtica fazla bir tehlike değildir hem de o iş halledilir... Hiçbir zaman halledilmez! 163'üncü madde kalktığı zaman, Türkiye'de bugün o varken dahi bu düzeye gelmiştir irtica.... Gazeteleri okumak kâfi. Eğer o kalkarsa, korkunç boyutlara ulaşacaktır. Ve öyle olabilir ki, bir cuma namazından sonra "Şeriat, Türk halkını kurtaracak tek yoldur. Buna karşı çıkanlar İslam'a karşı çıkmaktadır" diye 70 bin camide vaaz verilsin, aynı gün asgari bin adet Kubilay gider. Bunu Erdal Bey'e de söylemişimdir. Çünkü din cezbesi içinde bulunan şahıs, en iyi niyet içinde de olsa... Çünkü akıl o anda hakim olmuyor. Ne hakim oluyor? İnanç! Ve bir titreşim içinde bulunuyor adam. Din uğrunda savaşınca cennete gideceğine göre, şehit olacağına göre ... Geçenlerde adam, babasını dahi öldürebildi, biliyorsunuz Oruç tutmayan şahsı, tutuyor bıçaklıyor. Bu tehlike ortadayken, bunu yasaklayan kanun varken dahi bu boyutlara varmışsa, tutum da polislere 'Siz Allah'ın emrini yerine getiren bizlere karşı davranıyorsunuz. Bizim bedduamıza uğrarsınız, felakete uğrarsınız dediği zaman, polis bile çekinebiliyorsa... birde toplumda bu şekilde inançlar, kişilerin üzerinde büyük bir manevi baskı yaratıyorsa 163'üncü maddenin kaldırılması e şeriat devletinin gelmesi yolundaki propagandaya izin verilmesi, örgütlü izin verilmesi başka insanların vicdan özgürlüğünü kaldırarak ve onları müthiş bir bas içinde bulunduracak. Birçok kimsenin yalnız vicdan özgürlüğü değil, kişi güvenliği bile tehlikeye düşecektir. Sokakta rahatça hareket

edemeyecektir ve bir de şu vardır... Bu işleri çok incelemiş bir insan olarak size şunu da söyleyeyim, İslamda 'İrtidat' diye bir kavram vardır. Yani Müslüman olanın Müslümanlığı reddetmesi. Bir şahıs derse ki bu irtidat etmiştir', o şahsın katli mübahtır, katli caizdir. Açın Meydan Larousse'a bakın, irtidat kelimesinin anlamına... ' Sırf tartışılan nokta kendisine.bu fikirden dönmesi için ne kadar müddet yerilir! Katli bile vaciptir ... Şimdi tutun kitlelere. Bunlar kâfirdir, Müslümanlığı reddediyorlar' dendiğinde, birçok kimsenin ona hücum edip de öldürme tehlikesi dahi ortadaysa, diğer vatandaşlar artık hürriyetini kaybede-ceklerdir.

Çölaşan- Ve dolayısıyla» Türkiye bir İran mı olur?

Aksoy- Gider!... İran'a doğru gider. Çünkü İranda da-baba Pehlevi tamamen serbest bırakmıştır. Gelip burada Atatürk'ü ziyaret etmiştir, ama Atatürk gibi o tedbiri almamıştır. Mollaları serbest bırakmıştır. Hepimizin de "Aman Şah gitsin de ... Ondan daha kötüsü gelemes" dediğimiz zamanda, Şah'ı aratacak korkunç, ancak Nazilerin döneminde görülen, hatta bazı hususlarda ondan bile ileri giden tam. bir istibdat rejimi hakim olmuştur.

Çölaşan- Yani hocam. Şu durumda 163'ün kaldırılmasına karşısınız ...

Aksoy- Hah! 163'üncü madde düzenlenebilir, daha iyi formüle edilebilir ve bazı yanlış uygulamalara ki doğrudan doğruya şeriat devleti gelmesi için örgütlenmeye değil de, bazı şahısların din sohbetlerinde bulunup inanç ve ibadete ilişkin fikir alışverişinden dolayı cezalandırılmasına neden olacak bazı mahkeme kararları vardır. Bunları önleyecek daha iyi formüller getirilebilir. Hatta geçici bir dönem için af da verilebilir, toplumsal huzuru sağlamak için... Ama lâikliğe karşı propagandaya, şeriat propagandasına

müsaade etmek Türkiye'nin geleceğinin yok edilmesi ve Türkiye Cumhuriyetinin intihar etmesini benimsemektir.

Çölaşan- olayları izliyorsunuz. Sizce Erdal İnönü'nün yanılışı nereden kaynaklanıyor?

Aksoy- Valla, son derece iyimser oluşundan, belki. herhalde, toplumla ilişki içinden bulunmamasından diyorum. Bir de etrafında, kurmay olarak öyle şahıslar var ki, onlar da bu modaya kapıldılar ... "Efendim çifte standart kullanmayalım!" Halbuki çifte standart değildir. onların telkiniyle bunu yapıyor. Çifte standarttan değil. Birinde düşünce özgürlüğünde insanın beyninin ürünü olan fikirler arasında bir tartışma söz konusudur. Bunlarda tartışma caizdir, ama ötekinde doğmalar söz konusudur.

Çölaşan- Yani şeriat düzeninde ?

Aksoy- Doğma söz konusudur, inanç söz konusudur. Bunlar üzerinde tartışma cerayan edemez.

Çölaşan- Dolayısıyla fikir özgürlüğüyle ilgisi yoktur...

Aksoy- Özgürlük diye bir şey söz konusu değildir. Zaten bu alanda konuşamazsın. Zaten konuşma küfürdür, günahtır, diye ona ağır baskı yapacaktır. Ve bir şey daha söyleyeyim, o düzen geldiğinde neyi istiyor? O düzen geldiğinde diyor ki, "Ben, Allah'ın iradesine uygun Olarak kabul edilmiş olan toplum kurallarının dışındaki herhangi bir görüşü benimseyeni ağır cezalandıracağım, hatta idam dahi edeceğim" diyor. O halde 163'üncü maddeyi kaldırarak şeriat devleti propagandasına izin verilsin demek, özgürlüğü genişletmek değildir. Tam aksine. Kısa bir süre sonra özgürlüğün tümünden ortadan kalkmasıdır, özgürlüğün zincire vurulmasına izin çıkarmaktır. Bunu 3 ay için, 3 sene için hadi 10 sene için tam bir özgürlük kabul edelim ki, aynı zamanda ne olaylar, ne saldırılar olacaktır ... Ondan sora

ise iktidara gelecek olursa ki, eğer ordu müdahale etmezse gelecektir ... Ordu müdahale ederse, demokrasinin ortadan kalkmasına neden olacaktır. O zaman da tüm özgürlükler ortadan kalkacaktır. Bu özgürlük değildir.

Çölaşan- Peki hocam, sizce ANAP'ın tavrı ne bu 163 konusunda?

Aksoy- O da oportünist davranıyor. SHP'nin de davranışı oportünisttir. Şundan dolayı diyor ki, "Herkes 163'üncü maddenin kalkmasını istiyor. Ben kalsın dersem, aaa! Din aleyhinde derler..." çünkü karıştırılıyor. Laikliği savunmak, adeta dinsizlik oluyor. Şeriat devletini savunamamak, dini savunamamak oluyor. Bunlar kavram kargaşasıdır, hatadır. "O halde, ben niye oy kaybedeyim? Yüzde 10 oy kaybediyorsam, iktidara gelmek için bu noktada taviz veririm, iktidara gelince gerekeni yaparım diyor." ANAP'ın ki... ANAP'ın ümidi doğrudan doğruya o ölçüde. Çünkü diyor ki, "Ben zaten iktidardan gidiyorum, gittim..." Gitti, belli ... Yüzde 20'ye düşmüş. Olsa olsa yeni bir kurtuluş, gerek Necmettin Hoca'ya oy verenlerin gerek Alpaslan Türkeş'e oy verenlerin bir kısmını, hatta AP'ye oy verenlerin bir kısmını ... Bunları da kendi safına çekmek için "Bu savaşı ilk ben baş-latayım." Bu suretle yüzde 20'yi yüzde 30'a çıkarabilir miyim, sevdasıdır. ANAP, öteden beri maalesef bu alanda daima bir oy sevdası ile hareket etmektedir. Yani kısacası Atatürk'ün en korktuğu şey, dini duyguları siyasal amaçla kötüye kullanma, istismar etme olayıdır. Bu yüzden Türk toplumunda laiklik ve demokrasi iki defa tehlikeye düştü, biliyorsunuz, ondan dolayı yasakladı. Birisi Terakki-Perver Cumhuriyet Fırkası, öteki Serbest Fırka... Ondan dolayı yasakladığı aynı durum bugün, maalesef yeniden ortaya çıkmıştır. Buna kafiye müsaade edilmemesini istediği halde, partiler maalesef, üzülererek söylüyorum SHP

de dahil, bu işte hiç olmazsa oy kaybetmemek için laikliği tehlikeye atmayı göze almış olurlar ki, tüm toplum yaşamı için en büyük tehliktir bu.

Çölaşan- Peki hocam, bir de başka açıdan batığımızda, Türkiye 55 milyonluk bir ülke. Televizyon denilen bir olay var, Türk toplumunu dünyaya açmış, birtakım şeyler gelişmiş, kentler arasında ulaşım sağlanmış, haberleşme olanakları ... Bizim toplumumuza gerçekçi baktığınız zaman, şeriat düzeninin gelmesini gerçekten mümkün görüyor musunuz ?

Aksoy- Şimdi efendim, haklısınız. Çok haklısınız bu noktada. Bu tehlike sayı itibarıyla baktığınız zaman büyük değil ama bir gerçeği benim kadar siz de biliyorsunuz. Toplum yaşamında, militan durumda olan, kavgayı yürüten azınlık, duruma hakim olmaktadır. Ve ben şundan hiçbir zaman korkmuyorum, oy ile bunların iktidara gelebileceğine inanmıyorum. Ama müsaade edildiği zaman, Türkiye'nin her yerinde kargaşa çıkaracaklardır ... Bunlara dindar demiyorum. Bu dindar olmayan, tamamen taassup içinde bulunan, bağnazlık içinde bulunan şahıslar kışkırtarak, hatta dindar bazı şahıslara bile saldıracaklar ve Türkiye'de birçok yerde Ali-Muaviye kavgası gibi, din temeline dayanan kavgalar başlayacaktır. Hele bir de Aleviler faslı var. Bu suretle müdahalelere sebep olunacaktır. Buna müsaade edildi mi, dün yüzünden saldırılar olacak ve büyük ölçüde saldırılar olduğunda, ordu yeniden işe el koyacak, demokrasi yine güme gidecektir. İşte, o tehlike bence daha büyüktür. Yani o boyuta iktidarı seçimle ele geçireceğine ben de inanmıyorum ama Münci Kapani yazmıştı. Şu olabilir, üçüncü parti durumuna gelebilir. Hele öğrenimin birleştirilmesi, Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun yavaş yavaş fiilen ortadan kalkması ve İmam-Hatip kökenli şahısların,

Türkiye'nin idari mekanizmasının her yerine hakim olarak, yani yargıç olarak, kaymakam olarak, genel müdür olarak yerleşmesi sonucunda, bu toplumda bir zemin kazanmasının yanında, hiç değilse yüzde 15- 20 oy alırsa o zaman üçüncü parti olarak kilit parti haline gelebilir. Münci Kapani çok güzel belirtti bunu. O zaman ne olur? iktidara geldikleri zaman yine bazı bakanlıkları ellerine alacaklardır. Uzun vadede Türkiye'nin Ortaçağ doğrultusuna gitmesi için büyük hazırlıklarını ve planlarını uygulama yoluna geçebileceklerdir. O bakımdan, kademeli bir tehliktir. Birden iktidara gelemeyiz ama, sonradan iktidar olabilmek için iktidar ortağı haline gelebilirler. Bu tehlike mevcuttur.

Çölaşan- Peki hocam, 163'e kesin karşısınız. Bir de 141, 142 var...

Aksoy- "Şimdi efendim, vaktimizden dolayı çok kısa olarak söyleyeceğim. 141, 142 de önemli olan bir nokta ... Bu maddelerin bir kısmı gerçekten düşünce özgürlüğünü kısıtlar niteliktedir. Hele 142'yi ele alalım. 142'de propagandada bulunacak. Niye? Hele bir de şiddete başvurarak iktidara gelmeyi savunuyorsa, buna müsaade edilmez denilirse, bu takdirde sol görüşleri, yani kolektivist bir ekonomiyi savunmak nihayet aklın ürünü bir görüştür, tartışma konusu olacak bir şeydir. Buna müsaade etmemek doğru değildir. Toplumda ilerlemeyi de önler. Çünkü komünizme gidilmez ama, onların tenkitleri sayesinde toplum daha solda bir noktaya gidebilir. Buna müsaade etmek lazımken, müsaade edilmiyordu ama, ben yine şuna karşıyım, açıkça söylüyorum. Fikrim de hiçbir değişiklik yoktur. Ne kadar hücum ederlerse etsinler, sol çevreden de... Demokrasiyi ortadan kaldıracak, hürriyetleri ortadan kaldıracak bir düzenin savunulmasına, müsaade edilmesine, örgütlenmesine en azından taraflar' değilim. Hele bizim

gibi, daha demokrasisi çok yerleşmemiş ve kamuoyunun bekçiliği sayesinde yürütülemeyen toplumlarda, şuna karşı değilim Niye karşı değilim, evvela onu söyleyeyim ... Eğer kolektivist düşünceyi savunanlar, iktidara seçim yoluyla gelmeyi savunuyorlarsa. Marksistler ... Ve iktidara geldikten sonra tüm hürriyetleri, basım hürriyetleri ve seçim ile iktidarların değişme esasını kabul ediyorlarsa, böyle bir komünist partiye, yani Euro communlam dediğimiz Avrupa komünist partilerine müsaade edilmesinden yanayım, ama öyle değil de, /ploretarya diktatörlüğünün ilan edilmesi ve bu suretle "bütün öteki partilerin kaldırılmasını savunuyorsa - bunu ilk defa söylemiyorum, yazılarımda hep bunu söyledim- ve de iktidara kuvvete başvurarak gelmek istiyorsa, buna asla müsaade edilmemesinden yanayım. Çünkü buna müsaade edildiği zaman, yalnız onun tehlike olması değil bunun karşısında bu sefer faşist görüşler de olacak. O da diktatörlük. Faşizme de hiçbir zaman müsaade edilmemesinden yanayım. Onların sürekli çatışmasından, toplum içinde anarşik hareketler büyük bir boyuta kadar ulaşır ve yine askeri müdahalelere neden olur. Yine demokrasi için büyük bir tehlike oluşturur."

Çölaşan- O zaman hocam, 141 ve 142'nin kaldırılmasına veya değiştirilmesine karşı mısınız?

Aksoy- "Onun içerisinde esaslı bir şekilde değiştirilmelinden yanayım. Şiddete başvurmak suretiyle geldiği zaman, yine öteki hürriyetleri ortadan kaldırarak bir düzenin kurulmasını isteyen bir örgütlenmeye müsaade edilmemesinden yanayım. Aynen söyleyeyim size. Alman Anayasası'nın 21'nci maddesi de böyledir. O maddede de demokratik düzeni ortadan kaldırarak veya onu ciddi şekilde yaralayacak partilerin. Anayasa Mahkemesi tarafından yasaklanacağı öngörülmüştür, ki çok ileri bir memlekette

bile kabul edilmiş bir esastır."

Çölaşan- Yani özgürlükleri kaldırarak her şeye karşıyım diyorsunuz...

Aksoy- Evet

Çölaşan- Sizin Atatürkçü Düşünce Demeği... Bu iş demeklerle filan etkili olarak götürülebilir mi?

Aksoy- "Gayet tabii zor. Buna hiç şüphe yok ama, ne yapalım ki, partiler bile bu işe yeterince sahip çıkmıyor. bir boşluk var. Bir ölçüde olsun derneklerin halkı adeta silkemesi, hatta partileri, aydınları silkelemesi ve "Beyler, nereye gidiyoruz? Bir an gelecek içi geriye dönme imkânı kalmayacak" diye halkı uyandırma bakımından yardımcı olması lazım. Kaldı ki. Aydınlar Ocağı diye bir demek tam aksi istikamette faaliyet içerisinde bulunuyor ve Atatürkçü görüşlerin karşısında olan, sözde Türk-İslam sentezi diye bir görüşü yayma yoluna giderek, dolaylı olarak Atatürk'ün düşüncelerinin ve devrimlerinin temelini oyan bir faaliyet içersinde. Bu durum maalesef bir devlet kuruluşu olan TRT yayınlarına bile büyük ölçüde intikal ediyor ... Durmadan TRT bu doğrultuda örtülü veya açık propaganda içindedir.

Çölaşan- Yani hangi konuda?

Aksoy- 'Türk-İslam Sentezi görüşü TRT'ye hâkimdir. TRT'nin yayınlarına, laik yayınlar denemez.

Çölaşan- Ya da Atatürkçü doğrultuda

Aksoy- "Değil, laik de değil, Atatürkçü doğrultuda da değil. ama açıkça Atatürk düşmanlığını benimsemiş bir yayın olduğunu da söyleyemeyiz. Fakat anayasamızda dahi Atatürk ilke ve devrimleri, Türk toplumunun, Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri arasında kayıt edildiği halde, gerçekte Atatürkçü yayınları yoktur. Ama Atatürkçülük nedir bizim TRT'de? "Mavi gözlerin, sarı saçların Ata'm."

Yani Atatürk'ün bedeniyle ilgili bir Atatürkçülüktür. Yoksa düşünce ve devrimleri ile ilgili değil. O halde bu konuda Türk toplumunu daima uyanık tutmak gerekir. Biz vaktiyle neredeydik? Atatürk'ün ilkelerini benimsemediğimiz zaman Türk toplumu ne haldeydi? Ekonomik bakımdan nasıl bağımlıydı? Hukuk alanındaki zavallı durumumuz nasıldı? Siyasi bakım-dan dışarıdaki durumumuz nasıldı? Bu hatırlatmalara yapmak bakımından, bir kuruluşun sistemli çalışması lazım. Bizim Atatürkçü Düşünce Demeği olarak şu anda eri büyük eksiklerimiz -açıkça söyleyeyim- mali imkanlarımızdır. Mali imkânlarla sahip olmadığımız için yayılma meselesi, ilan meselesi, etütleri yapabilme malzemeyi toplayabilme çok zor oluyor... Düşünün bugün bütün gerici gazeteleri alıyoruz. (Elini masaya vuruyor) En çok onları alıyoruz. İçerisinde neler söylen-diğini anlamak için. Onları kesip yapıştıracak, sistemleştirecek bir iki eleman var elimizde. Bir tane sekreterimiz var. Yerimiz yok, benim yazıhaneme sığınmış vaziyetteyiz. Eğer gelişecek olursak, maddi imkanlara kavuşursak topluma, sürekli olarak Atatürk ilkeleri ve devrimlerinden ayrılmanın ne kadar tehlikeli ve karanlık ufuklara doğru götürdüğünü gösterme bakımından uyan görevimizi yerine getireceğimizi sanıyorum.

Çölaşan- Peki hocam, siz uzun yıllar politikanın içinde olan bir İnsansınız. Bizim çok değerli bir cumhurbaşkanımız var. Herhalde kendisini bir Atatürkçü olarak görüyorsunuz değil mi?

Aksoy- "O Atatürkçü ise ben de çok güzel Çince ve Japonca konuşuyorum demektir. Hiç alakası yok. Özal'ın Atatürk ilkelerini benimsemiş olduğunu kabul edebilmeye imkan yok. Açıkça kalkıp da Atatürk'e düşmanlığını hiçbir zaman ilan etmemiştir. Nitekim ben gördüm, 10 Kasım'dan evvel ne söylüyor diye baktım. Atatürk aleyhine hiçbir şey

söylemiyor. Ama Atatürk'ün en önemli ilkesi olan laikliği savunabiliyor mu? Yoksa 'laikim' demek yeterli değil. Nesin? Yani Türk toplumunu yönetecek olan hukuk kurulları, akıl ve bilim temeline dayanacaktır. Çağdaş yaşamın gerektirdiği gereksinimlerin gerektirdiği hangi çözüm söz konusuysa. o hukuk kuralı olacaktır. Yoksa yüzyıllar önceki birtakım kurallar gerek halkı, gerek parlamentoyu hiçbir surette bağlayamaz diyerek, Atatürk'ün laiklik ilkesinin özünü hiçbir zaman dile getirmediği gibi bizzat kendi yaşayışı içerisinde dini duyulan bir ölçüde kullanmaktadır.

Çölaşan- Nasıl yani?

Aksoy- "Şu camileri ziyaret meselesi. Eğer hakikaten ibadet meselesiyse, Çankaya'da o ibadeti yapar. Onun ötesine gidip de bugün bu cami, yarın öteki cami... En azından Cumhurbaşkanı olmadan buna çok başvurmuştur. Bu gibi olayların siyasi alanda birtakım yararlar sağlamak için kullanılmasını Atatürk özellikle mâhkum etmiş ve bunun Türkiye için ne kadar zararlı olduğunu belirtmiştir. O halde laikliği Atatürk'ün anladığı şekilde ciddi olarak benimsemiş bir devlet adamının hiçbir zaman bu yola 'başvurmaması' gerekir, işte İsmet İnönü. Hiç böyle bir şey yaptı mı? Özal'ın geçmişindeki davranışlarını ele alırsak... Onun üzerinde neden dolayı durmak istemiyorum? Diyebilir ki, 'Efendim, o benim devlet adamı, siyaset adamı olmak davranışım değildir. Dini inancımdır. Davranışım odur. Takunyamı da giyebilir, namazımı da kılabilirim. O benim tamamen kişisel şeyimdir Ama şimdi öyle değil, bir koca partinin vaktiyle koca, şimdi küçülse bile... Onun lideri durumunda. Halka örnek olacak. Bir devlet adamının vicdanına ilişkin veya vicdan sahasında kalması gereken inanç. İbadete ilişkin davranışlarını ve görüşlerini vicdanına hapsedme, orada tutma yoluna gitmiyor. Onu dışarıya taşıyor. Niye

taşıyor? Hiç şüphe yok ki, gayet açık görüyorsunuz. Hele zamanlaması bakımından... Oy sağlayabilmek için yola giden bir siyaset adamına laiklik ilkesini veya Atatürk ilkelerini benimsemiştir diyebilmeye imkan yok. O noktada, İsmet Paşa'nın davranışı tipiktir. Son derece dürüst ve laik bir davranış içine girmiştir.

Çölaşan- Hocam sizinle dış Türkler'in durumunu da konuşmak istiyorum. Bu konu güncel oldu. Bulgaristan, Yunanistan, Irak ve şimdi de Azerbaycan'da yaşayan soydaşlarımız üzerinde büyük baskılar var. Bazısı yerinden, yurdundan ediliyor, bazısı silahla susturuluyor. Evleri, iş yerleri yağma ediliyor. Dış Türkler konusunda ne düşünüyorsunuz?

Aksoy- Şimdi efendim, bu konuya da Atatürkçü düşünce açısından bakalım... Çünkü Atatürkçü düşünce çağdaş düşüncedir ve Atatürk devrimleri donmuş değildir. Atatürk devrimciliği, sürekli devrimciliktir. Yani çağın gerekleri ve kurumları değiştikçe Atatürk onların da Türk toplumu tarafından benimsenmesini savunmuştur. Onun için devrimlerin içinde bir de "devrimcilik" ilkesi vardır. Çünkü bütün devrimler durmadan değişecektir. Zaten Atatürk'ün diğer bütün liderlerden üstün olan tarafı buradadır... Onun 'Yurtta sulh, cihanda sulh' sözü boş bir söz değildir. Bugün alınız Türkiye'yi... Pek çok mezhep vardır, etnik grup vardır. Bu söz doğrultusunda 'Yurtta sulh' ilkesi doğrultusunda bunlar birbirlerine hoşgörüyle bakmak ve birlikte kardeşçe yaşamak zorundadır.

Çölaşan- Burada bir saplantı yapacağım... Atatürk bağnazlığa ve taassuba karşı bir insan. Peki inançlı Müslümanların dini uygulamalarına karşı bir tavrı var mı? Yani bir insanın ibadet etmesi, namaz kılması, oruç tutması gibi konulara karşı olma gibi bir durumu var mı?

Aksoy- Katiyen yok. Atatürk, kişilerin vicdan alanında kalan inançlarına, imanlarına ve ibadetlerine asla müdahale edilmemesinden yanadır. Zaten laikliğin vazgeçilmez şartlarından biri de budur. Eğer insanların inançlarına ve ibadetlerine müdahale ederseniz, zaten laikliği kabul etmiyorsunuz demektir. O zaman, devletin bir din görüşü var demektir. Devletin din görüşünü, in-sanlara dikte ediyorsunuz demektir. Tam tersine, serbestsin. İstedğin gibi inan, istediğin gibi ibadet et. Eğer inanmıyorsan da inanma, ama devlet neye karışıyor burada? ... Din kalkıp da devlet hayatını ve toplum yaşamını düzenletmeye kalkışmasın Halbuki İslam'da böyle değil. Hazreti Muhammet hem devletin, hem de dinin başında olan bir insan Onun devlet yönetimi ve din konusunda getirdiği kesin kurallar değiştirilemez. Sözleri hadisleri değiştirilemez. Ama Hazreti Muhammet'in o gün söylediği sözler, o günkü şartlara göre bir Arap devletini idare etmek için söylediği sözlerdir. Onları alıp bugün uygulamaya koymak isterseniz: Türkiye Cumhuriyetini aradan geçen 1400 yıl sonra zincire vurmaktır. Nereden gelmiştik buraya?

Çölaşan- Dış Türkler konusundan

Aksoy- Tamam... 'Yurtta sulh' ilkesini demin açıklamıştım. Bir de "Cihanda sulh" var. Boyuna posuna bakmadan vatanımızı işgal etmeye kalkışan Venizelos'la bile , daha sonra dost olmuştur ... Çünkü milletlerin ancak barış içerisinde gelişip mutlu olacaklarının farkındadır Atatürk... Türkiye'nin savaşılar girmesine karşıdır. Ancak savunma savaşı yapılabilir. Millî sınırlarımız dışındaki Türk soydaşlarımıza sevgi duyarız ve onlar için elimizden geleni yaparız. Ama ne şartla ?... Dış dünya ile savaşa girmeden ve bir çelişkiye düşmeden ... Yani komşularımızla bir savaş tehlikesini göze almadan ... Atatürk Panislamizm

ve Turancılık gibi akımlara karşı çıkmıştır, çünkü bunlar Türkiye'yi serüvenlere ve maceralara götürecektir. Oysa Atatürk serüvenci değildir. Peki biz Kıbrıs'a niçin müdahale ettik?... Çünkü o konuda uluslararası anlaşmalar vardı ve biz ga-rantördük. Şimdi gelelim Yunanistan'da Türk soydaşlarımıza yapılan şeylere ... Tamamen megaloman, kendini bilmez Yunan politikacıların yaptığı bir iştir. O insanlar, orada yaşayan Türkler hakları Lozan Antlaşması ile güvence altına alınmış soydaşlarımızdır ... Ve şimdi Yunan hükümeti, onlara verilen hakları tanımamaktadır. Bu durumda elbette elimizden geleni yapacağız, konuyu uluslararası kuruluşlara götüreceğiz. Onları sürekli olarak ağır bir biçimde tenkit edeceğiz ... Çünkü bu, Yunanistan'ın iç işi değildir. Bunu yapan Yunanistan, uluslararası anlaşmaları çiğnemektedir ve gereken yerlere başvurmamız şarttır. Bulgaristan Türkleri bir uluslar arası Anlaşmaya tabi değildir ama orada da soydaşlarımıza insanlık dışı davranışlar olmuştur. Orada Helsinki Sözleşmesi vardır. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi vardır ve bu yüzden, orada yapılanlar da Bulgaristan'ın iç işlerinden ötededir.

Çölaşan- Azerbaycan için ne diyorsunuz?

Aksoy- Orada da durum bunun gibidir. Fakat orada farklı bir şey var. O konuda ölçüyü ve dengeyi kaçırarak komşumuz olan bir ülkeyle ilişkilerimizi bozmak ve hatta tehlikeli boyutlara getirmekten sakınmalıyız. Ortadoğu zaten bir barut fıçısı ve biz bu ateşin ortasındayız. Şimdi Sovyetler Birliği'nin iç problemi olan bir soruna bizim müdahale etmemiz, onların iç işlerine müdahale düzeyine ulaşırsa, bu durum Türkiye için tehlikeli sonuçlar yaratabilir. Türkiye bir bölgesel savaşın içine sürüklenebilir. Zaten bir takım dış güçler başımıza bu oyunu tezgahlamak istiyor. Şimdi bu konuda gösteriler yapıyoruz. Azerbaycan'daki

soydaşlarımıza duygu ve sevgiyle yaklaşmak yerine "Baku'ya yürü, Moskova'ya yürü" gibi kışlatmalara fazla yer verilecek olursa, böyle bir şey Türkiye'yi ciddi bazı uluslararası çekişmelerin içine sokabilir.

Çölaşan- Yani Hocam, siz Bulgaristan Türkler'i olayı ile Azerbaycan Türkler'i olayına farklı mı bakıyorsunuz?

Aksoy- Orada azeriler'in bağımsızlık hareketi var. Bu doğrultudaki bir harekete müdahale etmek, hangisi olursa olsun, bir ülkenin iç işlerine karışmak demektir. Bulgar Türkleri bağımsız bir devlet kurmak istemiyorlar ki... Orada insani bir müdahaleyi izah olanağımız var. Azerilere de elbette sempati göstereceğiz. Ama bir bağımsızlık hareketi olduğunda onu destekleme yoluna gidersek, bu artık bir iç işe müdahaledir. Ama Nahcivan'ın durumu farklıdır. Hem bizim sınır komşumuzdur, hem de bu bölgenin Azerbaycan'a bağlanması, bizimle Rusya arasında 1921 yılında yapılan bir anlaşmada hükme bağlanmıştır. Tabi ki bu anlaşma uyarınca Nah- civan konusunda daha aktif müdahale olanağımız olabilir.

Çölaşan- Efendim uzun süredir dikkatimi çeken bir konuyu size sormak istiyorum burada ... Türkiye'de insanlarımız bozuk ekonomik düzen altında inim inim iniyor. Bir çok özgürlüğümüz yok edilmiş, elimizden alınmış. Dış Türkler olayı gündeme geldiği zaman insanlarımız sokağa dökülüyor, bu durumu protesto ediyor, bağırıp çağırıyor. Bu yürüyüşlere katılan insanlara bakıyorum, hepsi fakir fukara çocuğu, ezilen, sömürülen, haksızlığa uğrayan kimseler ... Türkiye'de 55 milyonun durumu kötüye gittikçe hiç tepki göstermiyorlar, dış Türkler konusunda bir olumsuzluk olunca ortaya çıkıyorlar. Bu durumu nasıl açıklarsınız?

Aksoy- Şimdi efendim, bu konuda tahrikler çok önemli

rol oynuyor konunun kalaniyla duygulan arasında denge kurabilmesi, çok önemli bir şey. İnsanın duygulan çok kolay tahrik edilebiliyor. Bir de kitle psikoloji diye bir şey vardır. Örneğin kalabalıkta meydana çıkıp "Ordu Sofya'ya ordu Baku"ya diye diye bağırانların çoğuna "Haydi gel, seni askere alıp gönderiyoruz" deseniz, kesinlikle gitmez. Ama orada kışkırtıcılara! da etkisiyle bağırıp çağırmayı kabul ediyor... Çünkü millî duygular da tahrik ediliyor bu arada... Ayrıca kendisi zaten birçok ihtiyacını temin edemediği için ezik durumda, tatminsiz durumda. Kendisini böyle yüksek ideallere vererek tatmin etmeye çalışıyor. Tabii burada önemli olan bağırان insanlar değil, onları kışkırtanlardır. Ben hiçbir zaman iyi niyetli mitinglere karşı değilim, azerbaycan için miting düzenlersiniz, onlara sempatinizi gösterirsiniz, bağırıp çağırırsınız . Bunlar hatta çok güzel şeylerdir. Ama daha öteye gidip "Oraları fethedelim" demeye başlarsanız, işin sonu gelmez... Çünkü dış Türkler taa Sibiryâ sınırlarına kadar uzanıyor. Azerbaycan'a gidiyorsunuz da niçin Türkistan'a gitmiyorsunuz? ... Türkiye'nin gücü yetmez böyle şeylere. Biz ancak kendimizi korumakla yükümlüyüz. Ben İkinci Dünya Savaşı'nda bağımsızlığımı zor korumuşum. Bir büyük devlet adamının bizi savaşa sokmaması sayesinde korumuşum. Şimdi nasıl tutup da kendimi Enver Paşa gibi balıklama bir serüvene atarım?... Nasıl komşudaki pirince giderken evdeki bulgurdan olurum? Biz önce, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisindeki Türkleri mutlu etmekle yükümlüyüz. Bizim insanlarımız burada ezilirken, hastane kapılarında ölürken, biz gidip başka devletlerin sınırları içerisindeki soydaşlarımızın durumunu halledeceğiz, öyle mi? Bu bir hayaldir ... İşte Bulgaristan'dan 300 bin soydaşımız geldi ve 100 bin kişi dayanamayıp geriye kaçtı. Burada kalanların hangi koşullar altında olduğunu, siz de

benim kadar biliyorsunuz. Hayal peşinde koşmayalım. Altını çizerek söyleyeyim. İçteki davaları hal-letmeye bizim gücümüz yeter... Yeter ki doğru yöntemleri, kuralları ve ilkeleri benimseyelim. Biz bunları bir yana bırakıyoruz. Bunları halledemediğimiz için, dışarıdaki hayallerle avunmaya başlıyoruz. Hakkını vermek lazım ... Sevmediğim bir şahıs olmakla birlikte. Dışişleri Bakanı'nın bu konulardaki tutumu son derece ölçülü olmuştur.

Çölaşan- Sayın Aksoy, Türkiye'de bir Kürt sorunu ortaya çıktı şimdi ... Bazı yabancı ülkeler bu sorunu dışarıdan destekleseler, bizim elbette ki hoşumuza gitmez. Bu konuda nasıl düşünüyorsunuz?

Aksoy- Türkiye'de Kürt asıllı vatandaşlarla diğer etnik gruplara mensup vatandaşlar arasında ne toplam / yaşamında, ne de yönetim düzeyinde bir ayırım genelde olmamıştır. Geçmişte bazı isyanlarda bu gibi durumlar, bazı sert davranışlar olmuş olabilir. Ama topluma maal olmuş, bir ideoloji halini almış bir görüş yoktur. Kürt asıllı bir kimse, cumhurbaşkanı bile olabilir. Nitekim İsmet İnönü'nün Kürt asıllı olduğu söylenir. Belki öyledir. belki değildir. Kimse üzerinde bile durmamıştır. Bugün devletin her kademesinde Kürt asıllı insanlar vardır. Kürt asıllı olmak başkadır, Kürtçülük olayı başkadır. Zaten Atatürk bu sorunu da dâhiyane bir biçimde halletmiştir... "Ne mutlu Türk'üm diyene" sözünü aslı da budur. Dikkat ederseniz, 'Ne mutlu Türk olana' dememiştir. Dolayısıyla bizde ne devletin, ne de insanların. Kürt asıllı vatandaşları ayırma durumu yoktur. Aslında problem başkadır, bu konuda... Doğu'daki insan ihmal edilmiştir. Önce İstanbul ve sonra Ankara başkent olmuştur ve başkentlerden uzakta yaşayanlar, maalesef ihmal edilmiştir. Yani problem ekonomik ve sosyaldır ve bunları çözmek gerekir. Yoksa politik bir problem değildir.

Ama politik problem haline getirilmiştir. Oralarda bir Kürt devleti kurma eğilimi vardır ki, bu durum asıl ve mantıkla bağdaşmaz. Şimdi 55 milyonluk Türkiye, bu süper güçlerin arasında bağımsızlığını koruyabilmek için büyük çaba harcamaktadır, Diyelim ki orada kurduğunuz Kürt devletinin nüfusu dokuz milyon olacaktır. Bu dokuz milyonluk bir şey, bağımsızlığını nasıl korur? Hele şimdikinden mutlu duruma nasıl gelir oradaki insanlar?

Çölaşan- Hocam burada konuyu yeniden değiştirmek istiyorum. Büyük bir inançla laikliği savunuyorsunuz ve bu kavgayı veriyorsunuz. Peki Türkiye’de laikliğin en büyük düşmanları sizce kimdir?... Böyle bir sıralama yapmak mümkün olur mu?

Aksoy- Laiklik düşmanı denilince zannediliyor ki bunlar sadece ortaçağ zihniyetine sahip olan fanatik, gerici insanlardır. Bunlarelbettevarvebunlardançokyararlanılıyor. Ama bunun yanında gerek laikliğin tehlikeye düşmesi ve gerekse irtica hareketlerinin büyük boyutlara ulaşmasında ikinci büyük grup, siyaset adamlarıdır. Yani inanın, böyle bir şeyin irtica hareketlerinin doğru olmadığını onlar da biliyor. Fakat bile bile, sırf pay alabilmek için bu doğrultuda hareket ediyorlar. Parsa toplamak için ... Üçüncü bir grup var ki, bunu da mutlaka bilmek zorundayız... Dış güçler. Dış ekonomik ve siyasal güçler. Bunlar başta Suudi Arabistan olmak üzere bazı Arap ülkeleri... Çünkü kendilerinde şeriat düzeni var. O düzeni korumak zorundalar. Burada Türkiye’nin laik bir devlet, ileri bir toplum olması, onlar için bir çıbandır. Bu çıbandan kurtulmak için, Türkiye’de de şeriat düzeni kurulması için çalışıyorlar. Suudi Arabistan ve İran... Kendi düzenlerini koruyabilmek için, bizde de aynı şeriat düzeninin kurulmasını istiyorlar ... Dördüncüsü ise ekonomik güçler... Dışta Amerika ve Suudi Arabistan’da

petrol kokan sermaye. O petrol kokan sermaye de Türkiye’de demokratik hürriyetçi, çağdaş ve akılcı bir düzeni istemiyor ve bu yüzden şeriatçıları kışkırtıyor. Bu uçlar zaten mevcut iken şimdi bizi üzen şey, en mükemmel ve en enerjik düşünebilen bazı arkadaşlarımız bile hürriyet adına hürriyetlerin ortadan kaldırılmasını savunuyorlar ... Ve sanki Türkiye’de lâiklik ilkesi çok kolay kabul edilebilmiş gibi bunu tehlikeye atmayı göze alıyorlar ve diyorlar ki “163. Madde kaldırılсын. Onlar da belki farkında varmadan, laiklik ilkesini arkadan hançerliyorlar. Bu ilke Atatürk’ün her şeyi dikkatle hesap ederek, son derece temkinli hareket etmesi sayesinde kazınıldı. Şunu burada açıkça hatırlatıyorum bu ilerici arkadaşlarımıza.... Laiklik bir defa elden gitti mi, bir daha gelmez. Gelir ama nasıl gelir? Demokrasinin ortadan kaldırılmasıyla gelir. Zaten on senede bir demokrasiyi karaya oturtan bir toplumuz. Bir de demokrasimiz yine karaya otursun diye şeriat kavgalarına izin vereceğiz, öyle mi?... Biz diyoruz ki Emin Bey... Akılcı, bilimci, çağdaş ve uygar olan, ilerici kesim en az ortaçağcı olanlar ve Türk toplumunu birtakım doğmalara mihlayıp çağdışı kalmaya mahkûm edenler kadar cesur ve özveri sahibi olmadıkça, Türk toplumu kurtulamaz.

Çölaşan- Burada İlericileri, SHP’yi falan da suçluyorsunuz

...

Aksoy- Tabi başta SHP olmak-üzere bazı “çok değerli” köşe yazarlarımız ... Hürriyetler adına bunu iyi yapıyorlar. Ama ne kadar iyi niyetli olurlarsa olsunlar, bir söz vardır... İyi niyet yetmez, hareketin de iyi olması lazımdır. Bu yaptıkları, Türkiye’de büyük bir kumardır. Acaba neyin uğruna bir kafa sporu yapıyor bunlar? ... Gülüyorum bu şeye ... Bir bakımdan da gülüyorum. Ortada bir Anayasa var, bütün hürriyetleri alıp götürmüş. Peki siz önce bunları

sağlayın da, bunları Avrupa düzeyine getirin de , ondan sonra düşünelim “hiçbir kusuru olmayan demokrasimizde şeriat düzenini isteyebilme fantazisine izin verilsin” diye ... Onlar sağlanmadan bunu istemek ise gülünçtür.

Çölaşan- Tamam Hocam ...

Aksoy- Son bir cümle söyleyeyim mi?... Son bir cümle... Türkiye, bugün laikliği kabul etti. O sayede demokrasiye ve hürriyetlere gitti sonunda... Eğer laiklik esas kabul edilmeseydi, bunların hiçbiri gelemeydi. Demokrasinin kasıtlı olması ve hatta bir süre için askıya alınması bile, ileride demokrasinin yeniden gelmesine veya tam olarak gelmesine engel olmaz. Ama laiklik askıya alınırsa, bir daha ne demokrasi olur, ne de hürriyetler olur. İşte laiklik sayesinde ki, Atatürk sonradan çoğulcu demokrasinin gelebilmesini sağlamıştır. O sağlanmasaydı, gelemeydi.

Çölaşan- Doğru...

Aksoy- Evet...

Çölaşan- Oldu Hocam, çok teşekkürler. (Emin Çölaşan'ın notu: Hoca ile konuşmamız, normal süresini epeyce aşmıştı. Daha fazla uzamasın diye çaba gösteriyordum ... Çünkü bu konuşmayı yeniden yazmak ve belli bir sayfa boyutuna sığdırmak zorundaydım. Konuşmamız aynen böyle bitti ve teybi kapadım. Sonra resmini çektirdik, biraz da özel sohbet ettik... Muammer Hoca'nın, yanımdan ayrıldıktan birkaç saat sonra öldürüleceğini aklıma getirebilir miydim? ... Kim bunu düşünebilirdi?)

Devrimci öğretmenin kıyımı ve mücadelesi

Prof.Dr. Muammer AKSOY

İKİNCİ CİLT

Emin ÇÖLAŞAN

DAVA ADAMI MUAMMER HOCA

Bundan tam bir hafta önceydi... öğretim üyesi olan bir yakını telefon etti ve “Muammer Hoca ile bir Pazar Sohbeti yapmanız mümkün olur mu? diye sordu, olumlu yanıt verdim ve Hoca'nın telefonunu kendisinden aldım. Hemen aradım... Kendisini uzun süreden beri hiç görmemiştim. Hal hatır sorduk... “Atatürkçü Düşünce Derneği'ni kurmuştu... Biraz bu dernekten söz etti. 141, 142 ve 163'üncü maddelerin kaldırılmasına kesin olarak karşı olduğunu anlattı, “özgürlükleri yok etmek isteyenlere birtakım özgürlükler verilmesine kesinlikle karşıyım” dedi.

Bu konuşmamız arasında artık 73 yaşında olduğunu, bu yoğun çalışma ortamında kalbinin teklemeye başladığını söyledi. Oysa hâlâ kafasını kaldırmadan çalışıyordu. Hep bir inanç ve dava adamı olmuştu. Bu hafta içinde buluşmak üzere sözleştik. Bana gazeteye gelecekti ve Pazar Sohbeti'ni bizim büroda yapacaktık.

Önceki gün buluşmak için kendisini aradım. Bana içinden çıkılması mümkün olmayan bir program sıraladı ve “Lütfen şu konuşmayı bir hafta erteleyelim. Toplantılar, seminerler, Demeğin işleri o kadar yoğun ki ... Bir hafta sonraki Pazar günü için, daha sonra konuşalım” dedi “Hocam önümüzdeki hafta başka bir konu çıkar ve ben sizinle konuşamayabilirim. Söz bir zaman ayırın da bu işi bu hafta yapalım” diye yanıt

verdim... "O halde bir sabah konuşalım, çünkü öğleden sonraya katarsa benim kafamın ancak yüzde 30'u çalışır" dedi. Gülüştük ve dün sabah saat 10.30'da bizim gazetede buluşmak üzere sözleştik.

Hoca'dan birkaç dakika önce, dostu olan bir öğretim üyesi geldi. Onunla tanıştık, sohbet başladı. Herhalde bizim büroda birlikte olmak üzere daha önceden Hoca ile sözleşmişlerdi. Muammer Aksoy tam zamanında geldi. "Bu sabah pek keyifsiz kalktım. Dün geceyi de hiç iyi geçirmedim. Ben daha önce kalp krizi geçirmiştım. Midem de epeyce bulandı. Bizim hanımın söylediğine göre mide bulantısı da kalp krizinin belirtisi olabilir miş. Ama doğrusunu isterseniz. Şimdi sizi görünce açıldım, moralim yerine geldi" dedi ve yine karşılıklı gülüştük. Gazetede ki odam çok küçük olduğu için Hoca'nın konuşunu benim masama oturttum. Biz de karşılıklı olarak masanın önündeki iki koltuğa oturduk. Pazar Sohbeti için Hoca'nın özgeçmişini kağıda yazdım "Size ne ikram edeyim?" diye sordum ıhlamur istediler.

Her Pazar Sohbeti konuşuna olduğu gibi Hoca'ya da uyarılarda bulundum... "Aman efendim, konuşma, bir saati geçmesin, Sonra ben ister istemez kısaltmak zorunda kalıyorum ve belki de bazı önemli bölümleri yazamıyorum. Bir de lütfen öyle konuş ki, bilimsel düzeyde olmasın, en sıradan insan bile okuyunca, anlasın."

Teypleri açtım, konuşmamız başladı. Aradan yaklaşık yarım saat geçmişti. Çaycı boşları almaya geldi ve birer ıhlamur daha söyledik. Bana da çay. Siparişler geldi... "Hocam bana iki dakika izin verin de, odanın dışında bir sigara içeyim. Şimdi burada içersem, oda küçük olduğu için dumanaltı olursunuz ve size dokunur" dedim... Çünkü, odama ilk geldiği zaman sigara içmişim ve öksürmeye başlamıştı. Sigarayı odada içmem için ısrar etti. Yine de

dışarı çıktım. Bu arada, başımı odaya doğru uzatmışım ve havadan sudan konuşuyorduk.

Sonuçta konuşmamız bitti. Atatürk'ün büyüklüğüne özenle değinmişti. Rahmetli kayınpederi Hilmi İnan'ın zengin kitaplığından söz etti ve bu kitaplığın kendisine haber verilmeden bir yakını tarafından raflarıyla birlikte dağıtıldığından yakındı. Bir ara çantasını açtı ve son kitabını çıkardı. "Bundan size göndermiş miydiniz?" diye sordu. Hatırlayabildiğim kadarıyla göndermemişti. Kitabın adı "ÖNÜMÜZDEKİ CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİM REJİM BUNALIMINA VE KÖTÜ SONUÇLARINA DOĞRU PUPA YELKEN GİDİŞ".... Bu kitabı. Özal'ın Cumhurbaşkanı seçilmesinden önce yazmıştı ... "Lütfen imzalayın dedim. "Gayet tabii imzalayacağım" dedi ve imzaladı:

"31.1.1990 Çok değerli gazeteci ve yazar Emin Çölaşan'a sevgi ve saygılarımla."

Daha sonra ilgili bölüme telefon ettim. Foto Muhabiri arkadaşım Selçuk Şenyüz yanımıza geldi Şimdi resim çektirecektir. Hoca saçlarını düzeltti ve bir espiyi daha patlattı:

'Bizim hanım gazetelerde benim ne söylediğime, iyi veya kötü konuştuğuma hiç bakmaz. Ama onun için resim çok önemlidir. Şöyle üstümü başımı düzeltiyim de resim iyi çıksın. Ayrıca bu resimlerden bana da verirseniz çok memnun olurum..."

Renkli filmin İstanbul'a gönderildiğini ancak siyah beyaz verebileceğimizi söyledim. Bu arada biz Hoca ile konuşmamızı yaparken, telefon bağlantısını kestirmişim ve ilgili arkadaşla. "Sadece İstanbul Hürriyet'ten ararlarsa bağla" demişim. İstanbul'dan Doğan Hızlan'ın aradığını söylediler ve bağladılar. Doğan ağabeye yanımda Muammer

Hoca'nın olduğunu söyledim. Çok selam söylememi istedi. Hoca'ya ilettim. Onun da selamları vardı. Telefonda Doğan Ağabeye ilettim.

İşimiz bitmişti. Biraz daha sohbet ettik, vedalaştık, gittiler. Giderken. 'Hocam, ben bu yazıyı {bugün - perşembe} yazarım. Eğer eklemek istediğiniz yeni bir şey olursa mutlaka arayın. Benim de tereddüt ettiğim bir konu olursa sizi ararım" dedim.

Aradan iki saat geçmişti. Beni aramış, bulamamış. Ben kendisini aradım. Özgeçmişine kısa bir cümle eklememi istiyordu. 1961 Anayasası Kurucu Mecliste görüşülürken. anayasa'nın sözcülüğünü yapmış olduğunu belirtti ve "Bu benim için çok önemlidir. Lütfen bunu da ekleyiverin" dedi.

Aşağı kata indim ve teybi, bantları çözecek olan gazeteci arkadaşım

Yeşim Ersoy'a verdim.

Akşam üzeri resimlerimiz basılmıştı, odama getirdiler. Siyah beyazlardan bir kaç tane daha basmalarını. Muammer Hoca'ya da vereceğimi söyledim.

Saat 19.15'te eve geldim Henüz üzerimi çıkarmamıştım ki. telefon çaldı, istihbarat şefimiz Fatih Çekirge acı haberi verdi.

Kaç saat önce birlikte olduğum gerçek Atatürkçü, dürüst ve namuslu kavga adamı, inançlarından bir tek gün bile ödün vermeyen hukukun yılmaz savunucusu Muammer Aksoy öldürülmüştü.

Son gecesini çok keyifsiz geçirdiğini söylüyordu. Atatürkçü Düşünce Demeği nin son derece kısıtlı olanaklarla çalıştığını, yersizlik nedeniyle bürosunu aynı zamanda dernek merkezi olarak kullandığını anlatıyordu.

Türkiye, değerli bir evladım daha teröre kurban verdi.

Bazı yazılan yazarken insanın eli varmaz, ne yazacağım şaşırır. Çarşamba gecesi saat 22.00'de ben bu yazıyı işte böyle yazıyorum. Kulaklarımda Muammer Aksoy'un birkaç saat önceki sesi gözlerimin önünde inançlı tavrı ...

Allah sana rahmet eylesin Hocam. Nur içinde yat. Seni vuranlar ve vurduranlar şimdi kına yaksınlar

TÜRKER ALKAN

SIYASAL BİLİNÇ VE TOPLUMSAL DEĞİŞİM

Siyasal bilincin gelişmesi nasıl bir yol izler? Bu gelişmenin dinamikleri, etmenleri ve süreçleri nedir? Bu sorular, siyaset bilimi ile uğraşanların, felsefecilerin, toplumbilimcilerin, psikologların ve nihayet pratik siyasete meraklı olanların ilgisini çekmiştir, bu alanda bir çok görüş ileri sürülmüş, bir çok araştırma yapılmış, kuram geliştirilmiştir.

Bu kitapta, yapılmış çeşitli görgül araştırmalardan hareketle genel bir çerçeve oluşturulmaya çalışılmakta, ayrıca Türk gençliğinin siyasal bilincinin oluşmasında önemli bir rol oynamış olan Yurttaşlık Bilgisi ders kitaplarının içerik çözümlemesi yapılarak 1924-1969 arası dönemde verilmek istenen siyasal bilincin çeşitli boyutları irdelenmektedir.

MUHARREM VAROL

YEREL SİYASETİN DEMOKRATİKLEŞMESİ

Türkiye'de belediyeler zaten "sivil toplum" kurumu olarak doğmadıkları için, "yerel demokrasi" geleneği yoktur.

Böylece de, "yerel demokrasi"den söz etmek söz konusu olamaz... Bu izlenimler, yine ister istemez, yerel erk yapısının az çok adeta değişmez ve demokratikleşemez olduğu gibi izlenimler de yaratmışlardır.

Ord. Prof. Dr. Aydın SAYILI

HAYATTA EN HAKİKİ MÜRŞİT İLİMDİR

"...Yazar, kitabın birinci bölümünde , bilimin ve bilimsel yöntemin ayırıcı özelliklerini analiz eder. Bu bölümde bilimin ilerlemesi ve dinamizmi üzerine olan ilginç bir tartışma izler. Toplumda değişmeye karşı gelenekçilik problemi, bilim ve teknoloji, bilimin insan ihtiyaçlarına uygulanması üzerine olan diğer bölümler bilim adamlarının olduğu kadar hiç kuşkusuz toplumbilimcilerin ve tarihçilerin de ilgisini çekecektir. Yazar son bir kaç bölümde bilime yöneltlen eleştiriler, savaş ve uluslararası işbirliği ve bilimin felsefi sonuçları gibi zamanımızın çok önemli bazı konularını işlemektedir..."

"Kitap Batı dünyasından yapılan çeviriler aşamasından özgün düşünce aşaması yönünde bir gelişmeyi simgelemektedir..." Richard N.Frye, İsis, cilt 40.1969